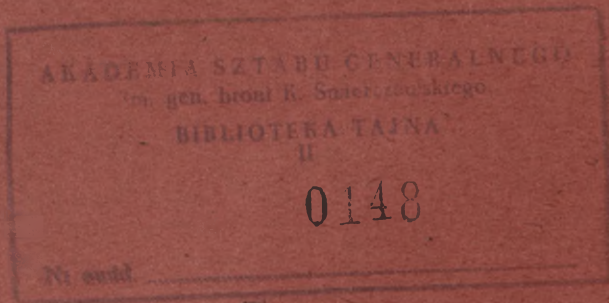

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni Karola Świerczewskiego

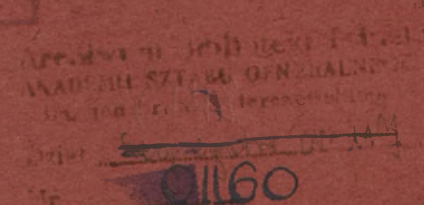
KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

~~TAJNE~~

Egz. Nr 6

Nr Bibl. tajnej

Mjr. STACHOWSKI

Artyleryjskie zabezpieczenie obrony dywizji piechoty

ewl Prot. nr 12357 Pam.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

" ZATWIERDZAM "
SZEF KATEDRY TAKTYKI ARTYLERII

NOGORODSKI
pk.

T A J N E

Egz. Nr...

mjr. STACHOWSKI

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

Dział

Nr

01160

ARTYLERYJSKIE ZABEZPIECZENIE OBRONY DŁWIZJI
PIECHOTY

Warszawa, wrzesień 1952 r.

SPIS TRESCI

=====

- I. Charakterystyka działania artylerii w walce obronnej dywizji piechoty.
- II. Zadania artylerii w obronie dywizji piechoty.
- III. Nasyconie i potrzebne dywizji ^{piechoty} wzmożenie artylerią.
 1. Artyleria strzelająca ogniem pośrednim.
 2. Artyleria przeciwpancerna.
- IV. Organizacja dowodzenia artylerią. Podział artylerii na grupy i ich rozmieszczenie.
- V. Organizacja współdziałania.
 1. Organizacja współdziałania artylerii z innymi rodzajami wojsk.
 2. Organizacja współdziałania między grupami artylerii.
- VI. Artyleryjska obrona przeciwpancerna dywizji piechoty. Rola dowódcy AD i jego sztabu w organizacji obrony przeciwpancernej.
- VII. Organizacja artyleryjskiego zabezpieczenia kontretaków drugiego rzutu dywizji piechoty.
- VIII. Praca dowódcy artylerii dywizji i jego sztabu.
 1. Praca dowódcy artylerii dywizji i jego sztabu w czasie pobierania decyzji przez dowódcę dywizji.
 2. Praca dowódcy artylerii dywizji i jego sztabu po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji.
 3. Współpraca sztabu artylerii dywizji ze sztabem dywizji.
- IX. Kierowanie ogniem artylerii w czasie walki obronnej dywizji piechoty.

ARTYLERIJSKIE ZADBEPIECZENIE OBRONY DWIZJI PIECHOTY

I. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁANIA ARTYLERII W WALCE OBRONNEJ
DWIZJI PIECHOTY.

Artyleria, dzięki swym podstawowym właściwościom, a mianowicie:

- potężne i wielkiemu zasięgowi ognia;
- zdolności do wykonania ognia w każdej chwili, a tym samym osiągnięcia zaskoczenia nieprzyjaciela;
- elastyczności ognia, umożliwiającej szybkie przeniesienie go z celu na cel lub masowanie ognia znacznej ilości dział w określonych rejonach;
- zdolności do szybkiego wykonania manewru sprzętem i wielkiej odporności na działania ogniowe nieprzyjaciela jest niezmierznie ważnym środkiem bojowym w ręku dowódcy dywizji prowadzącego walkę obronną.

W nowoczesnej obronie, obrońca musi w zasadzie liczyć się ze znaczną, kilkukrotną przewagą artylerii nacierającego. Ta przewaga liczebna artylerii pozwoli nacierającemu obowładnieć te środki ogniowe obrońcy, które zostaną przez niego wykryte i rozpoznane.

Z tego powodu artyleria obrońcy musi skutecznie zamaskować swoje ugrupowanie bojowe.

Artyleria przeznaczona do ognia pośredniego odciąża to przez:

- maskowanie swaich SO, PO i SD,
- maskowanie ogniowe;
- wydzielenie dział wędrownych;
- przygotowywanie dużej ilości SO zapasowych, tymczasowych i pozornych;
- wykonywanie oddzielnych zadań wymagających ograniczonej ilości dział z tymczasowych SO;
- używanie oddzielnych i częste zmienianych SO dla dział naciążania.

Artyleria przeznaczona do ognia na wprost osiąga ten cel przez dokładne maskowanie swoich SO oraz przez to, iż działa przeznaczona do ognia na wprost otwierają ogień dopiero w momencie rozpoczęcia ataku, ~~gdy nieprzyjaciół podjął już na odległość strzału skutecznego.~~

Jednocześnie ze względu na przewagę liczebną artylerii nacierającej, rozmieszczenie przeznaczonyj do ognia pośredniczącej artylerii obrony powinno dawać możliwość skupienia ognia znacznej jej większości na głównym kierunku przewidzianego natarcia nieprzyjaciela.

Skupienie większości ognia artylerii obrony na głównym kierunku natarcia nieprzyjaciela osiąga się przez:

- odpowiednie rozmieszczenie artylerii;
- manewr ogniem oraz ewentualnie
- manewr sprzętem, gdy wykonanie manewru ogniem jest niemożliwe.

Zasadę tę ilustruje szkic, załącznik Nr 1.

O wybrze kierunku głównego uderzenia decyduje jednak nacierający i może on skierować swój główny wysiłek na inny kierunek niż ten, który przewidywał obrońca.

Artyleria musi więc przewidzieć i w razie zorganizować wykonanie manewru ogniem i sprzętem dla usparcia walki nie tylko na przypuszczalnym głównym kierunku natarcia nieprzyjaciela ale również na wszystkich innych możliwych kierunkach jego natarcia.

Artyleria działająca w składzie dywizji piechoty broniącej się na normalnym froncie, tj. gdy szerokość pasa dywizji waha się w granicach od 8 do 12 km, ma możność w zasadzie wykonania manewru ogniem w całym pasie obrony dywizji. W przeciętnych warunkach obserwacji dowódcy dywizji broniącej się na normalnym froncie ma możność skupienia ognia znacznej części swej artylerii w dowolnym wybranych przez siebie rejonie. Manewr ogniem moździejzy jest ze względu na ich dalekość, znacznie ograniczony w ramach pasa obrony dywizji, jednak w pasie obrony pułku może być wykorzystany zupełnie.

Powinno być niezbędnym warunkiem do wykonania manewru obrony jest utrzymanie dowodzenia całością artylerii w jednym ręku, dowodzenie artylerią w obronie na określony front w przeciętnych warunkach obsady jest z zasady scentralizowane.

Dowódcą artylerii dywizji dowodzi podległą mu artylerią stosownie do rozkazów i wytycznych otrzymanych od dowódcy dywizji piechoty i dowódcy artylerii korpusu.

Dowódcą dywizji organizując walkę obronną, na podstawie otrzymanych rozkazów wyższego przełożonego i na wniosek dowódcy artylerii dywizji ustala:

- skład pułkowych grup artylerii;
- skład dywizyjnej grupy artylerii;
- przydział środków przeciwpancernych do szczególnie pułków piechoty, a na głównym kierunku zagrożenia pancernego obsadę pułków szczególnie batalionowych zespołów przeciwpancernych rejonów przeciwpancernych itd;
- skład artyleryjskiego oddziału przeciwpancernego dywizji;
- obsadę dywizyjnego rejonu przeciwpancernego.

Przy ustalaniu składu PGA i DGA dowódcą dywizji bierze pod uwagę w pierwszej kolejności potrzeby pułków piechoty pierwszego rejonu dywizji, a dopiero po zaspokojeniu ich potrzeb ustala skład DGA.

Niekiedy, gdy dywizja organizuje obronę na szczególnie ważnym kierunku, ilościowy skład grup może być ustalany przez dowódcę artylerii korpusu i dowódcę armii.

Zachowanie w ręku dowódcy możliwie silnej dywizyjnej grupy w celu umożliwienia szybkiego i skutecznego odparcia ataku przeciwnika. Dywizyjna grupa artylerii jest w ręku dowódcy dywizji potężnym środkiem ogniewym, którym za pomocą odparcia może on intensywnie na korzyść swoich pułków walczyć z ogniem ich PGA.

Podobną rolę odgrywa artyleryjski oddział przeciwpancerny dywizji.

Będąc w dyspozycji dowódcy dywizji i użyty w odpowiednim momencie na zagrożonym kierunku może w krótkim czasie bardzo wydawnie wzmocnić obronę przeciwpancerną na tym kierunku i przyczynić się do odparcia ataków nieprzyjaciela.

II. Zadania artylerii dywizji w obronie.

- Wszystkie zadania ogniowe artylerii są wykonywane przez artylerię w ścisłym współdziałaniu z innymi rodzajami wojsk na korzyść piechoty i czołgów. W związku z tym, zadań artylerii nie należy rozpatrywać w oderwaniu, lecz zawsze w ścisłym powiązaniu z działaniami wspieranych wojsk, a przede wszystkim piechoty.

Walka obronna dzieli się na etapy stosownie do zadań własnych i nieprzyjaciela, wykonywanych w danym czasie.

Przygotowując się do obrony, artyleria organizuje system ognia, który wynika z przewidywanych zadań obrony w poszczególnych etapach walki, wobec czego będzie ona miała w odpowiednich etapach następujące zadania do wykonania.

W pierwszym etapie walki obronnej tj. w etapie walki w pasie przesłaniania oraz walki, w celu wzbronienia podejścia nieprzyjaciela do przedniego skraju obrony, zajęcia przez niego rejonów ześrodkowania i rejonów wyjściowych do natarcia:

- zwalczanie nieprzyjaciela na kierunkach jego podejścia i w rejonach ześrodkowania w formie ześrodkowań ogniowych i DNO;
- wsparcie walki OW i czat oraz osłona wycofania przez wykonanie ZO; ewentualnie SOZ;
- wzbranianie nieprzyjacielowi gromadzenia sił, prowadzenia rozpoznania pozycji obrony, zajmowania SO, wykonywania prac inżynierskich itd.;
- obezwładnienie nieprzyjaciela przez wykonanie ZO na podstawy wyjściowe piechoty i czołgów;
- zwalczanie artylerii; / organizuje je dowódca artylerii armii lecz artyleria dywizji / DGA i PGA / może wziąć udział w wykonaniu tego zadania wg planu i danych ogniowych opracowanych na szczeblu armii lub korpusu/;
- zwalczanie moździerzy; / organizuje je dowódca artylerii dywizji wykorzystując przede wszystkim dywizyjną grupę artylerii, a w razie potrzeby, także i pułkowe grupy artylerii/;
- w niektórych wypadkach, w końcu tego etapu przed spodziewanym rozpoczęciem artyleryjskiego przygotowania ataku, może być przeprowadzone zapobieganie artyleryjskie.

Rozkaz do zorganizowania, a następnie do wykonania zapobiegania wydaje dowódca frontu lub armii, a artyleria dywizji wykonuje jedynie ogień według otrzymanego planu.

W drugim etapie walki obronnej tj. w etapie walki, w celu odparcia natarcia piechoty i czołgów nieprzyjaciela i utrzymania przedniego skraju - głównym zadaniem artylerii jest zakłamanie natarcia nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony i wsparcie walki o utrzymanie przedniego skraju i pierwszej pozycji obrony.

W tym celu artyleria:

- obezwładnia nieprzyjaciela wykonując ZO na podstawie wyjściowe piechoty i czołgów w chwili wyruszenia ataku;
- odpiera nacierającą piechotę i czołgi zmasowanym ogniem wykonując SOZ i ROZ;
- zwalcza ześrodkowaniami ogniowymi artylerię i moździerze nieprzyjaciela oraz oślepia jego PO, przy pomocy zasłon dymnych;
- ogniem na wprost niszczy nacierające czołgi i piechotę nieprzyjaciela;
- odgradza rejon włamania się nieprzyjaciela, wykonując swe zadania w formie stałych ogni zaporowych;
- wzbrania podciągania odwodów, wykonując ZO na rejonach ich zgrupowań na maszerujące kolumny /tyraliery/ oraz SOZ;
- niszczy zatrzymane siły żywe nieprzyjaciela silnymi ześrodkowaniami ogniowymi, zaś czołgi ogniem na wprost lub ogniem zmasowanym;
- wsparcia kontrataki drugich rzutów haubnic i pułków.

W trzecim etapie walki obronnej, tj. w etapie walki w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony artyleria wykonuje następujące zadania:

- zabezpiecza walkę obronną w rejonie włamania i na pozostałych odcinkach obrony przez odgradzanie rejonu włamania i przez zwalczanie piechoty i czołgów nieprzyjaciela w formie ześrodkowań ognia, stałych ogni zaporowych i ognia na wprost dział przeeci pancernych;
- wzbrania nieprzyjacielowi podciągania odwodów;
- osłania i zajmowanie podstaw wyjściowych przez drugi rzut dywizji dla wykonania kontrataku, wykonując ześrodkowania ogniowe na środki ogniowe nieprzyjaciela oraz oślepiając punkty obserwacyjne nieprzyjaciela na pomoc zasłon dymnych;

- przygotowują kontratak drugiego rzutu dywizji, wykonując krótką / 10 - 15 minutową / nawalę ogniową;
- wspiera kontratak, zasadniczo metodą kolejnych zośrodkowań ognia;
- zabezpiecza utrzymanie odzyskanego terenu.

Jak widzimy w pierwszym etapie walki obronnej zasadniczym sposobem wykonania ogni przez artylerię są zośrodkowania ogniowe, zaś w pozostałych etapach podstawowe znaczenie mają stałe i ruchome ognie zaprowo oraz ogień na wprost dział przeciwpancernych.

III. Nasylenie i potrzebne dywizji piechoty wzmocnienie artylerią.

Zadaniem artylerii dywizji piechoty, we wszystkich etapach walki obronnej jest zwalczanie czołgów, siły żywej i moździerzy nieprzyjaciela.

Na podstawie zadań jakie artyleria ma do wykonania w obronie broni na podstawie możliwości własnych i nieprzyjaciela, można ustalić pewne przeciętne nasylenie artylerią, a uwzględniając etatowe środki artyleryjskie dywizji piechoty, także przeciętne jej wzmocnienie artylerią.

1. Artyleria przeciwpancerna.

W celu uniknięcia powtarzań przyjmujemy, że pod pojęciem dział przeciwpancernego nie będziemy rozumieli tylko artyleryjskiego sprzętu przeciwpancernego ale również czołgi i działa pancerne, wykorzystane bezpośrednio w ramach obrony przeciwpancernej oraz granatniki przeciwpancerne, będące na wyposażeniu baonów piechoty w ilości - po 6 sztuk w każdym.

Nasylenie działami przeciwpancernymi, potrzebne dla zorganizowania dostatecznie silnej obrony należnic jest każdorazowo przede wszystkim od nasylenia bronią pancerną jakie nieprzyjaciel może osiągnąć na danym kierunku obrony, oraz od możliwości dział przeciwpancernych w walce z bronią pancerną.

Na podstawie znajomości taktyki armii typu "A" i jej organizacji, przyjmuje się, że na odcinku zamierzonego przez nieprzyjaciela przekroczenia można się spotkać z nasyleniem średnim 45-50 czołgów na 1 km. frontu zaś na kierunku wpro-

podzenia do walki dywizji pancernej, jako drugiego rzutu korpusu - łącznie do 100 - 120 czołgów na 1 km frontu.

Doświadczenie walk obronnych Armii Radzieckiej w Wielkiej Wojnie Wschodniej ZSRR uczy nas, że 1 działko samozesnu przygotowanej obronie jest w stanie skutecznie walczyć z dwoma - trzema czołgami nieprzyjaciela. Należy podkreślić, że bronia ta nie jest absolutnie wygórowana; duża ilość działek artyleryjskich Wielkiej Armii Radzieckiej potrafiła w jednym boju zniszczyć znacznie więcej czołgów wroga. Warunkiem podstawowym jest wysoka ścisłość polityczna i doskonałe wyszkolenie obsługi dział, na które to czynniki my możemy z całej pełni liczyć o ile chodzi o naszych artylerzystów.

Dla zakamania natarcia czołgów nieprzyjaciela nie potrzeba zniszczyć wszystkich wzmoż. bojowych; wystarczy ich zniszczyć około 50%. Na tej podstawie przyjmuje się, że na każde trzy nacierające czołgi nieprzyjaciela obrona powinna dysponować jednym działem przeciwpancernym.

Korpus piechoty typu "A" mając na swoim głównym kierunku natarcia nasycenie 100 - 120 czołgów na 1 km frontu ugrupuje je w dwa rzuty. W pierwszym rzucie, to znaczy w dywizjach piechoty nasylenie będzie zwykle wynosiło ok. 45 - 50 czołgów na 1 km frontu i w myśl taktyki nieprzyjaciela winno wystarczyć dla przekroczenia dwóch pozycji obrony, aby umożliwić wprowadzenie do walki dywizji pancernej w celu rozwinięcia potłoczenia. W dywizjach pierwszego rzutu korpusu czołgi będą zwykle znów urzutowane; w pierwszym rzucie nasycenie będzie zwykle wynosiło ok. 30 - 35 czołgów na 1 km frontu. Opierając się na kalkulacjach podanych poprzednio dla zapewnienia skutecznej walki z bronią pancerną nieprzyjaciela należy, na przewidywanym głównym kierunku działania npla dysponować następującym nasyceniem przeciwpancernym:

- na głębokość pierwszej pozycji, dla zakamania natarcia pierwszego rzutu dywizji nieprzyjaciela - ok. 10 - 12 dział przeciwpancernych / 30 do 35 : 3 = 10 do 12 /
- na głębokość drugiej pozycji, dla zakamania natarcia pierwszego rzutu korpusu nieprzyjaciela - 15 - 17 dział przeciwpancernych / 45 do 50 : 3 = 15 do 17 /

Ponadto na trzeciej pozycji rozmieszczone będą środki przeciwpancerne pułku drugiego rzutu dywizji w ilości 34 dział przeciwpancernych oraz AOPpanc dywizji w sile nie mniejszej niż 12 dział, a między pozycją drugą i trzecią zorganizowany będzie zwykle dywizyjny rejon przeciwpancerny w sile także nie mniej niż 12 dział dla stworzenia dogodnych warunków walki o utrzymanie trzeciej pozycji na wypadek, gdyby nieprzyjacielowi udało się przełamać pozycję drugą.

Przyjmując jako podstawę do kalkulacji dywizji broniącą głównego kierunku, a więc organizującą obronę w pasie 8 km., wyżej wymienione elementy obrony przeciwpancernej dadzą nasycenie ok. 7 dział przeciwpancernych. $34+12+12=58$; $58:8=7$

Reasumując, w dywizji organizującej obronę na kierunku spodziewanego głównego uderzenia nieprzyjaciela w pasie nieprzekraczającym 8 km szerokości przeciętne nasycenie dział przeciwpancernych będzie wynosiło:

- 10 - 12 na głębokość pierwszej pozycji
- 15 - 17 " " drugiej "
- 22 - 24 " " głównego pasa obrony /okrągło 20-25/

Taka ilość sprzętu przeciwpancernego, wystarczy nie tylko do załamania natarcia czołgów dywizji pierwszego rzutu nieprzyjaciela, ale przy wykorzystaniu odwodu pancernego dywizji oraz działania obrony dywizji AOPpanc KA, także drugiego rzutu korpusu nieprzyjaciela / DPanc/.

W wypadku, gdyby z jakiegokolwiek powodów nasycenia wykalkulowane dla poszczególnych pozycji okazały się niewystarczające, dowódcy wszystkich szeregów od dowódcy pułku w górę mają możliwość w toku walki podwyższyć je, przez użycie AOPpanc / np. dowódca pułku do walki o utrzymanie pierwszej pozycji, a dowódca dywizji do walki o utrzymanie drugiej pozycji /. W ten sposób nasycenie dział przeciwpancernych w rejonie bezpośredniej walki z przeważającą ilością czołgów nieprzyjaciela, będzie wzrastało kosztem nasycenia w głębi obrony.

Dywizja w swoim etatowym składzie dysponuje następującą ilością sprzętu przeciwpancernego:-

- w 3-ach pułkach piechoty - 18 granatników przeciwpanc. x 3 = 54
- 6 dział przeciwpanc. brzońowych x 3 = 18

- 4 działka przeciwpanc.
pułkowa x 3 = 12

- 6 działka pancernych /
/ SU - 76 / x 3 = 18

Razem: - 102

- w dywizji piechoty - 12 działka przeciwpancernych
w dappanc = 12

Razem : =114 działka
ppanc

Ponieważ, w celu jakościowego i ilościowego wzmocnienia obrony przeciwpancernej używa się do 50% składu etatowego dywizyjnego pułku czołgów co stanowi do 35 osób bojowych.

W sumie więc, dywizja, posiadająca pełne stany bojowe, będzie do organizacji obrony przeciwpancernej mogła wykorzystać 149 działek przeciwpancernych, czołgów, działek pancernych i granatników przeciwpancernych.

Dotychczas przeprowadzone rozumowanie pozwoliło z łatwością obliczyć średnio potrzebne wzmocnienie, jakie dywizja piechoty może otrzymać w obronie.

W dalszym ciągu rozpatrzmy dywizję organizującą obronę na głównym kierunku prawdopodobnego uderzenia nieprzyjaciela, w terenie całkowicie dostępnym dla masowego działania broni pancernych. / Szerokość frontu obrony takiej dywizji w zasadzie nie będzie przekraczała 8 km./

Wychodząc z poprzednio obliczonego nasycenie 22 - 24 działek przeciwpancernych, na 1 km frontu zagrożonego kierunku, na całą głębokość głównego pasa obrony możemy obliczyć globalną potrzebę dywizji. Wyniosą one w naszym wypadku 176-192 działek przeciwpancernych. Dywizja może wydzielić 149 działek przeciwpancernych do zorganizowania obrony przeciwpancernej, brak więc jej w naszym wypadku 27 - 43 ; wynosi to 7 - 11 baterii - średnio 9 baterii przeciwpancernych.

Uwzględniając, że do obrony przeciwpancernej można w ramach dywizji wykorzystać także 3 dywizyjnego pułku artylerii / armaty 76 mm/, dywizja broniąca głównego kierunku w KA może zorganizować dostatecznie silną obronę przeciwpancerną nawet przy wzmocnieniu jej tylko jednym pułkiem artylerii przeciwpancernej.

W wypadku, gdy dywizja będzie organizowała obronę na kierunku mniej ważnym wzmocnienie środkami artylerii przeciwpancernej będzie odpowiednio mniejsze i zależało będzie każdorazowo od stopnia zagrożenia przez broń pancerną nieprzyjaciela.

2. Artyleria do ognia pośredniego

Jako podstawę do obliczenia potrzebnego nasycenia przyjmuje się ilość sprzętu potrzebnego dla wykonania stałego ognia zaporowego ze względu na to, że wykonanie SOZ wymaga zużycia największej ilości sprzętu oraz dlatego, że w momencie rozpoczęcia ataku nieprzyjaciela, cała artyleria dywizji skieruje swój wysiłek tylko na zwalczanie nacierającej wraz z czołgami piechoty, wykonując stały ogień zaporowy.

Szerokość odcinka, przed którym dywizja piechoty powinna mieć możliwość wykonania stałego ognia zaporowego zależy od ważności bronionego kierunku i ukształtowania terenu.

Dywizja broniąca głównego kierunku w terenie dogodnym do natarcia powinna mieć możliwość jednoczesnego wykonania stałego ognia zaporowego przed całym przednim skrajem obrony dywizji.

Dywizja piechoty posiada następującą ilość luf przeznaczonych do ognia pośredniego:

9 kompanii moździerzy 82 mm po 9 luf	- 81 luf
3 baterie moździerzy 120-mm 6 luf	- 18 luf
pułk artylerii lekkiej	- 36 luf

Razem: 135 luf

Jednak, dywizja piechoty broniąca się w dwóch rzutach, może użyć do ognia pośredniego przed przednim skrajem obrony swoich organicznych środków tylko:

4 kompanie moździerzy 82 mm / 4x9/	= 36 luf
2 baterie moździerzy 120 mm / 2x6/	= 12 luf
pułk artylerii lekkiej	= 36 luf

Razem : 84 lufy

Środkami tymi można wykonać stały ogień zaporowy na froncie 3100 m.

Wynika z tego jasno, że dywizja piechoty broniąca głównego kierunku musi być odpowiednio wzmocniona.

Metoda obliczenia wzmocnienia dywizji artylerią do ognia pośredniego może być następująca:

Jako przykład niech posłuży dywizja piechoty organizująca obronę na odcinku szerokości 8 km., którego całość jest zagrożona natarciem piechoty i czołgów nieprzyjaciela, w związku z czym istnieje konieczność jednoczesnego wykonania SOZ przed całym przednim skrajem obrony. KGA przed frontem takiej dywizji może wykonać SOZ nie mniej niż dwoma dyonami ciężkimi.

Razem więc możliwości wykonania SOZ wyniosą:

środki organiczne - 3100 m

KGA - 1500 m

Razem : - 4600 m.

Dla wykonania SOZ przed całym frontem obrony brak sprzętu na: $8000 \text{ m} - 4600 \text{ m} = 3400 \text{ m}$, co odpowiada ilości 63 luf hb 122 mm co odpowiada sześciu dyonom.

Można więc przyjąć, że dywizyjna dywizja broniąca głównego kierunku powinna otrzymać wzmocnienie do sześciu dyonów.

Wzmocniona w ten sposób dywizja będzie dysponowała następującą ilością luf do ognia pośredniego:

organiczne moździerze - 99 luf

organiczny pal - 36 luf

przydzielone 6 dyonów - 72 luf

Razem: 207 luf

W tym wypadku przy szerokości frontu obrony 8 km. nasycenie wyniesie ok. 25 luf /km. Nasycenie takie, jak wykazują doświadczenia Armii Radzieckiej należy uważać za wystarczające.

Należy podkreślić, że kalkulacje podane tak dla obliczenia nasycenia przeciwpancernego, do ognia pośredniego jak i dotyczące wzmocnienia nie mogą być traktowane jako szablon. W rzeczywistości w konkretnych bojowych sytuacjach bardzo poważną rolę odegra taki czynnik, jak ilość posiadanej artylerii na szczeblu decydującym o wzmocnieniu dywizji. D-ca dywizji będzie niczym musiał organizować obronę na ważnym kierunku, przy posiadaniu mniejszej ilości artylerii niż ta, która podana została w wykładzie. W wypadkach takich zasada skupienia większych środków dla obrony głównego kierunku oraz zorganizowania giętkiego dowodzenia artylerią, umożliwiającą szeroki manewr odegra istotną rolę w zapewnieniu odpowiedniego zabezpieczenia

przeciwpancernego oraz artyleryjskiego zabezpieczenia całej obronnej dywizji.

IV. Organizacja dowodzenia artylerią. Podział artylerii na grupy i ich rozmieszczenie.

Ogólne zasady organizacji dowodzenia

W walce obronnej, w której artyleria obrony - zawsze liczebnie słabsza od artylerii nacierającego - może nie licząc zadania wykonać tylko przez zastosowanie manewru ogniem i sprzętem organizacja dowodzenia artylerią musi być taka, by stworzyła jak najlepsze warunki wykonania obu rodzajów manewru.

Warunki te zapewnią najlepiej dowódca scentralizowany w rękach dowódcy dywizji, który dowodzi artylerią przez swego dowódcę artylerii dywizji.

Od zasady tej można odstąpić wyjątkowo w warunkach obrony na szerokim froncie jeżeli warunki terenowe zmuszają do częściowej decentralizacji dowodzenia.

Dowódca artylerii dywizji, niezależnie od stopnia centralizacji dowodzenia, dowodzi artylerią według wytycznych dowódcy dywizji, skupiając ogień tam, gdzie w danym czasie wymaga tego sytuacja pola walki.

Scentralizowane dowodzenie artylerią polega na:

- podziale i rozmieszczeniu artylerii zapewniającym jednolite planowanie i dowodzenie;
- organizacji scentralizowanego artyleryjskiego rozpoznania i łączności;
- planowaniu i przygotowaniu ognia, zależnie od postawionych artylerii zadań;
- przygotowaniu manewru ogniem i sprzętem;
- realizacji manewru podczas walki;
- zabezpieczeniu technicznym i materialnym.

Załącznik Nr 2 przedstawia schematycznie możliwości planowania manewru ogniowego w ramach dywizji broniącej frontu szerokości 10 km, przy ugrupowaniu pułkowych grup artylerii na odległość do 4 km od przedniego skrajów obrony, zaś BGA na odległość do 5 km.

Przyjęto, że inżynierskie rozbudowa stanowisk ogniowych artylerii pozwala na wykonanie ognia w wycinkach 90° bez zmiany

Jak widać z rysunku, DGA ma możliwość wykonania manewru ogniem przed całym frontem obrony dywizji, zaś pułkowe grupy artylerii mogą wykonać manewr ogniem w pasach szerszych o około 2 km od przeciętnej szerokości odcinków obrony pułków piechoty / licząc na wysokości przedniego skraju obrony/. Rysunek umożliwia, że w miarę wzrostu odległości, zwracają możliwości wykonania manewru ogniem.

Pełne wykorzystanie możliwości manewru ogniem dla wykonania ogni obserwacyjnych jest jednak możliwe tylko wówczas, gdy artyleria będzie rozporządzała dostateczną ilością dogodnych punktów obserwacyjnych

Zasady podziału artylerii

Dowódca dywizji - na podstawie propozycji dowódcy AD - ustala skład pułkowych i dywizyjnej grupy artylerii, a w rozkazie swym przydziela odpowiednie jednostki artylerii niezbędne dla sformowania tych grup. Zorganizowanie i sformowanie grup przeprowadza dowódca AD.

Przy ustalaniu składu grup należy się kierować następującymi zasadami:

Na głównym kierunku zagrożenia organizuje się najsilniejszą PGA oraz skupia się jak największą ilość środków przeciwpancernych. Na drugorzędym kierunku tworzy się PGA o mniejszym składzie oraz przydziela się mniejszą ilość dział przeciwpancernych.

W wypadku posiadania wystarczającej ilości artylerii organizuje się również PGA pułku piechoty drugiego rzutu. Podstawową jednostką taktyczną i dyspozycyjną artylerii - jest dywizjon.

Podstawą dla wyznaczenia składu ilościowego poszczególnych grup są potrzeby piechoty. Pułkowa grupa artylerii winna być tak silna, by mogła wyznaczyć po jednym dywizjonie wsparcia przynajmniej dla batalionów pierwszego rzutu pułku zapewniając równocześnie przynajmniej jeden dywizjon podręczny, którym dowódca pułku piechoty mógłby wzmocnić ogień dywizjonów wsparcia poszczególnych batalionów.

W wypadku, gdy dywizja broni pomocniczego kierunku i z dysponuje małą ilością artylerii, trzeba będzie czasami zrezygnować z dywizjonu podręcznego dowódcy pułku piechoty.

Tak więc - skład pułkowych grup pułków piechoty pierwszego rzutu - w zależności od ważności broniącego kierunku i ilości dyspozycyjnej artylerii - może się wahać od dwóch do trzech dywizjonów.

Ta ilość dywizjonów pozwoli wykonać pułkową grupę artylerii i niedziernymi pułku piechoty przed odcięciem obrony pułku, stały ogień zaparowy na szerokości od 2000 m/ gdy PGA jest w składzie dwóch dywizjonów 122 mm hb/ do 2600 m/ gdy PGA składa się z trzech dywizjonów 122 mmhb/.

Dywizyjna grupa artylerii powinna być tak silna, by jej interwencja ogniska na kierunku jednego z pułków mogła dać szybki i decydujący skutek. Jako miernik siły DGA można przyjąć, możliwość uzupełnienia SOZ przed odcięciem obrony pułku piechoty broniącego głównego kierunku.

Przyjmijmy, że dywizja broni się w pasie szerokości 10 km. Pułk piechoty na głównym kierunku broni odcinka szerokości 4 km i na PGA w składzie dwóch dywizjonów 122 mm hb i jednego dywizjonu armat 76 mm. Tymi środkami oraz organicznymi środkami pułku piechoty można wykonać 2500 m SOZ.

Dla uzupełnienia stałego ognia zaparowego do 100 % brak środków na wykonanie SOZ na froncie 1700 m; do wykonania tego ognia potrzeba / $1700 : 600$ / trzech dywizjonów 122 mm hb.

Skład dywizyjnej grupy artylerii, dywizji broniącej pomocniczego kierunku może być mniejszy.

Mogą zachodzić wypadki, że niektóre dywizje, broniące ważnego kierunku, lecz znacznie oddalonego od głównego kierunku obrony korpusu lub armii, będą pozbawione ognia armijnej a nawet korpusnej grupy artylerii. Takie dywizje powinny być pod względem ognia artylerii samowystarczalne. W tym celu mogą one utrzymać od jednego do dwóch dywizjonów artylerii ciężkiej.

Przy podziale sprzętu na grupy należy kierować się poniższymi wskazówkami:

Przed wszystkim należy uwzględnić donośność sprzętu: sprzęt o mniejszej donośności powinien wejść w skład PGA, sprzęt o większej donośności w skład DGA; tak więc mając np. haubice 122 mm i niedzierny 160 mm, należy przeznaczyć niedzierny do PGA wzmacniając ją częścią haubic, natomiast pozostałe haubice włączyć w skład DGA. W wypadku posiadania dużej

ilości moździerzy 160 mm można część z nich włączyć do DGA, przeznaczając je do zwalczania moździerzy nieprzyjaciela. Pewnym wyjątkiem będą armaty 76 mm. Posiadają one donośność większą niż haubice 122 mm, mimo to większość tych dział powinna być włączona w skład PGA ze względu na doskonałe właściwości, pozwalające na wykorzystanie ich do strzelania ogniem nawprost.

Artyleria ciężka / hb -arm, lub hb 152 mm /, o ile zostanie przydzielona do dywizji powinna wejść w skład DGA.

Przy podziale artylerii należy kierować się zasadą, by organiczny pułk artylerii lekkiej, jeżeli to nie utrudni dowodzenia rozdzielić dywizjami pomiędzy PGA pierwszego rzutu. Taki podział dywizyjnego pułku artylerii lekkiej między grupy zapewnia im posiadanie chociażby jednego dywizjonu, nawet w wypadku odebrania przez wyższego przełożonego przydzielonej dywizji artylerii wzmocnienia. Ponadto stała współpraca jednego dywizjonu z tym samym pułkiem piechoty wpływa dodatnio na współdziałanie.

Przy wyznaczaniu oddziałów artylerii wzmocnienia do poszczególnych PGA i do DGA, należy zwrócić uwagę na to, by o ile możliwości nie rozrywać związków organizacyjnych. Tak np. o ile jedną PGA chcemy wzmocnić dwoma dywizjami haubic, to należy jej przydzielić w miarę możliwości raczej dwa dywizjony z jednego pułku, a nie z różnych pułków.

By uniknąć niepotrzebnych przegrupowań, przy podziale artylerii, należy brać pod uwagę rzeczywiste położenie, w jakim artyleria znajduje się w momencie formowania grup. Jeżeli jednostka artylerii jest już w składzie jakiejś grupy, to należy ją w miarę możliwości pozostawić w tej grupie.

Po dokonaniu podziału artylerii na grupy, do poszczególnych grup należy wyznaczyć dowódców ze sztabami. Zasadniczo na dowódców grup wyznacza się dowódców pułków i dowódców brygad artylerii, którzy dysponują odpowiednimi sztabami. W wypadku, gdy ze względu na brak sztabów pułków / i wyższych / trzeba na dowódcę grupy wyznaczyć dowódcę dywizjonu, należy pamiętać o tym, że skład sztabu dywizjonu nie jest przystosowany do dowodzenia większą ilością dywizjonów. Wobec tego, należy jego sztab wzmocnić przynajmniej 1 - 2 oficerami oraz środkami łączności w zależności od rzeczywistych potrzeb.

Rozmieszczenie artylerii

Rozmieszczenie stanowisk ogniowych grup artylerii uzależnione jest od:

- ugrupowania wspieranych jednostek;
- otrzymanego zadania;
- przewidzianych kierunków działań czołgów nieprzyjaciela;
- danych technicznych sprzętu oraz
- właściwości terenu.

Należy zawsze dążyć do rozmieszczenia większości artylerii strzelającej ogniem pośrednim, na kierunku przypuszczalnego działania czołgów nieprzyjaciela, aby w razie potrzeby mogła ona wziąć udział w zwalczaniu czołgów ogniem na wprost.

Pułkowe grupy artylerii zajmują rejon stanowisk ogniowych pomiędzy pierwszą i drugą pozycją oraz w obrębie drugiej pozycji z tym, że przed drugą pozycją będą rozmieszczane z zasady dywizyjne moździerzy często dywizjony armat 76 mm.

Dla dywizjonów moździerzy, należy zawsze przygotować stanowiska ogniowe zapasowe, za przednim skrajem drugiej pozycji, by w razie potrzeby szybko je przerzucić. Manewr ten musi być zawsze z góry przygotowany i zaplanowany.

Dywizyjne grupy artylerii zajmują rejon stanowisk ogniowych między drugą a trzecią pozycją i w rejonie trzeciej pozycji.

Takie rozmieszczenie artylerii zapewni każdej z pułkowych grup artylerii możliwość zmasowania ognia w całym pasie działania bez potrzeby zmiany frontu baterii, a DGA będzie mogła wykonać ogień, na najważniejszych kierunkach natarcia nieprzyjaciela w całym pasie obrony dywizji.

Urzutowanie stanowisk ogniowych w głąb zapewnia artylerii możliwość ciągłego zwalczania nieprzyjaciela zmasowanym ogniem nawet w głębi obrony, niezależnie od zmian w położeniu na przednim skraju i wewnątrz pierwszej pozycji.

W pierwszym etapie walki obronnej, część artylerii będzie zajmowała SO wysunięte, położone bliżej przedniego skraju. Z stanowisk tych, artyleria będzie wykonywała ogień na dalekie przedpole w ramach zadań dalekiego wstrzelenia.

Artyleria rakiętowa przygotowuje szereg stanowisk ogniowych dobranych odpowiednio do kierunków i położenia przewidzianych dla niej celów. Sprzęt artylerii rakiętowej pozostaje na

stanowisku wyczekiwania. ~~Stanowiska ogniowe wybiera się na~~
odległości najskuteczniejszej donośności sprzętu raketowego
tzn. około 6 km od przewidzianych do zwalczania celów.

Stanowisko wyczekiwania winno być - w stosunku do przewidzia-
nych stanowisk ogniowych - położone centralnie.

Wsparcie kontrataków drugiego rzutu / odwodu / dywizji,
może wymagać przegrupowania całości lub części artylerii wyzna-
czonej do wykonania tego zadania. Manewr sprzętem powinien być
zawczasu przygotowany i uzgodniony z dowódcą drugiego rzutu
/ odwodu/.

Reżądane jest, by przegrupowanie artylerii było jak najprostsze;
często wystarczy sama zmiana frontu dywizjonów.

W wypadku przejścia do obrony trzeciej pozycji, artyleria
musi odpowiednio wcześniej otrzymać od dowódcy dywizji rozkaz
przegrupowania, na zawczasu przygotowane zapasowe SO za trzecią
pozycją. Podczas oszczędności artylerii, stojącej na jzxxja najbardziej
zagrożonych kierunkach pozostanie na swoich SO, by przyjąć
walkę z czołgami, mogą to być, albo całe dywizjony, albo poje-
dyńcze baterie z dywizjonów.

V. Organizacja współdziałania

1. Organizacja współdziałania artylerii z innymi rodzajami wojsk.

Organizacja współdziałania artylerii z innymi rodzajami
wojsk, a w szczególności z piechotą i czołgami, ma na celu
takie zorganizowanie działania artylerii, przy którym w każdym
etapie i w każdym położeniu wysiłki artylerii byłyby ugrane
z wysiłkami wszystkich rodzajów wojsk dla osiągnięcia wspólny-
mi siłami jednego celu - pobicia nieprzyjaciela.

Główne zadanie w obronie wykonuje piechota i czołgi,
a więc działania artylerii muszą być dostosowane do planu
walki piechoty.

Organizatorem współdziałania w dywizji piechoty jest
dowódca dywizji. Dowódca artylerii dywizji występuje jako po-
mocnik dowódcy dywizji i obowiązkiem jego jest wskazanie w
terenie położenia poszczególnych ogni artylerii nakazanych przez
przełożonego dowódcę oraz przedstawienie, na rozkaz dowódcy
dywizji, uzgodnień artyleryjskich dotyczących współdziałania
różnych rodzajów wojsk.

Organizując współdziałanie dowódcy dywizji ustala po-
zostawione dane współdziałania obowiązujące na cały czas trwania
obrony, a mianowicie:

- wspólne dozory;
- badanie terenu;
- sposoby wskazywania celów;
- sygnały wywołania, przeniesienia i przerwania ognia
artylerii.

Po ustaleniu tych danych dowódca dywizji przystępuje do
organizowania współdziałania według etapów walki. Na pierwszy
etap walki obronnej tj. walki w pasie przesłaniania oraz walki
z celem wybronięcia nieprzyjacielowi podejścia do przedniego
skraju dowódca dywizji ustala:

- przydział jednostek artylerii do OW działających w
pasie przesłaniania;
- udział artylerii obrony we wsparciu walki OW i z jakich
stanowisk ogniowych;
- wsparcie walki cwał;
- położenie ognia artylerii i moździerzy na podstawie
wysokości piechoty i czołgów nieprzyjaciela;
- gdzie, jakimi siłami i z jakich stanowisk ogniowych
będzie artyleria przeprowadzała obronienie;
- ewentualny udział artylerii dywizji w przeprowadzeniu
zwalczania artylerii nieprzyjaciela;
- kto i w jakim zakresie przeprowadza walkę z moździerzami
nieprzyjaciela.

Na drugi etap walki obronnej, tj. etap walki z celem odpar-
cia natarcia piechoty i czołgów i utrzymania przedniego skraju
/ pierwszej pozycji / dowódca dywizji ustala:

- położenie ognia artylerii i moździerzy na podstawie wysoko-
ści piechoty i czołgów nieprzyjaciela;
- położenie ruchomych i stałych ogni zaporowych;
- położenie ognia dla wybronięcia podciągania odwodów;
- kto i w jakim zakresie przeprowadza zwalczanie moździerzy
nieprzyjaciela;
- kto w tym etapie przeprowadza zwalczanie artylerii nie-
przyjaciela;
- sposób artyleryjskiego zabezpieczenia styków;

- kto¹ w jakim zakresie wspiera kontrataki drugich rzutów pułków.

Na trzeci etap walki, tj. walki w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał się w głąb obrony dowódcy dywizji - ustala:

- położenie ogni wspierających walkę obronną w rejonie włamania i na pozostałych odcinkach obrony /SO, SOZ/;
- sposób wykonania przez artylerię manewru sprzętem;
- ewentualną zmianę organizacji dowodzenia artylerią;
- jakie jednostki artylerii, przyjmą walkę z czołgami nieprzyjaciela na swych dotychczasowych stanowiskach ognio-
wych;
- położenie ogni odgradzających;
- ogień dla wzbraniania nieprzyjacielowi podciągania odwo-
dów;
- sposób zabezpieczenia wprowadzenia do walki drugiego
rzutu dywizji:
 - sposób wykonania przez artylerię przygotowania kontra-
taku drugiego rzutu dywizji;
 - sposób artyleryjskiego wsparcia kontrataku;
 - sposób artyleryjskiego zabezpieczenia osiągniętych
w wyniku kontrataku rubieży.

Poza tym, na podstawie rozkazu otrzymanego od dowódcy korpusu - dowódca dywizji podaje jaki i w jakim zakresie artyleria dywizji weźmie udział w artyleryjskim przygotowaniu i wsparciu kontrataku drugiego rzutu korpusu.

2. Organizacja współdziałania między grupami artylerii.

Organizacja współdziałania między grupami wyraża się przede wszystkim w wyznaczeniu pasów działania; zasadniczego i dodatkowego oraz ustaleniu ilości dyonów, jaką należy działać w pasie dodatkowym.

Zasadniczy pas działania PGA powinien obejmować zawsze co najmniej całą szerokość pasa działania wspieranego pułku, a czę-
sto nawet nieco więcej, szczególnie gdy chodzi o pułk zabezpieczający styk z sąsiednią dywizją.

Dla umożliwienia skupienia ognia możliwie największej ilości artylerii na najważniejszych kierunkach, dowódca AD wyznacza poszczególnym PGA dodatkowe pasy działania. Wyznaczając pasy dodatkowe należy mieć na uwadze, że prowadzenie

ognia w tych pasach wymaga odpowiednio rozbudowanej łączności i obserwacji.

Dodatkowe pasy działania należy wyznaczyć, dostosowując je ściśle do potrzeb taktycznych, ponieważ szerokie pasy działania bardzo komplikują łączność i obserwację.

Mając powyższe na uwadze, nie należy wyznaczać pasów dodatkowych przekraczających szerokość 1 - 15 km na wysokości przedniego skraju oraz nie należy nakazywać działania w nich siłami większymi niż 1/3 składu PGA.

Dywizyjna grupa artylerii, która z reguły zajmuje SO głębiej niż PGA, ma większe możliwości manewru ogniem; teoretycznie, DGA powinna dążyć do objęcia swym ogniem całej szerokości pasa obrony dywizji. W praktyce jednak, wykonanie manewru ogniem przez DGA tak, by w którymkolwiek punkcie przed frontem obrony można było skupić całość sił DGA napotyka na poważne trudności, ze względu na możliwości obserwacji.

Trudności te są nade wszystko istotne przy wykonywaniu dalekich ogni, nieobserwowanych z nasionnych PO; natomiast występują one przy wykonaniu ogni bliskich wymagających dobrej obserwacji.

Mając powyższe na uwadze, dowódca dywizji ustala w jakim zakresie dowódca DGA ma zorganizować swoją obserwację. W wypadku, gdyby dowódca dywizji nie ustalił pasa obserwacji, dla DGA, dowódca DGA dostosowuje swoją obserwację do otrzymanych zadań i do konieczności zapewnienia prowadzenia ognia na kierunku głównego wysiłku obrony.

Z powyższego wynika, że na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela, dowódca dywizji będzie mógł jednocześnie skupić ogień:

- całej PGA, pułku będącego na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela;
- części sąsiedniej PGA działającej w pasie dodatkowym;
- całości DGA.

VI. Artyleryjska obrona przeciwpancerna dywizji piechoty.
Rola dowódcy AD i jego sztabu w organizacji obrony
przeciwpancernej.

Na szczeblu dywizji w obronie środkami artyleryjskimi organizuje się AOPpanc dywizji i dywizyjny rejon ppanc dywizji.

AOPpanc dywizji, tworzy się z jednostek artylerii przeciwpancernej organicznej lub przydzielonej. W skład AOPpanc wchodzi nie mniej niż 12 dział przeciwpancernych, nie mniej niż pluton saperów z niezbędnymi sposobem nia przeciwpancernych i przeciw piechocie oraz ewentualnie pluton miotaczy ognia.

AOPpanc przeznaczony jest do :

- zwalczania czołgów npla, którym uda się wkroczyć w głąb pasa obrony dywizji,
- umocnienia obrony przeciwpancernej na kierunkach kontrataków drugiego rzutu / odwodu ogólnego / dywizji;
- umocnienia obrony przeciwpancernej pierwszego rzutu dywizji.

Rozmieszcza się go w rejonie trzeciej pozycji, w miejscu zapewniającym możliwość manewru w całym pasie obrony dywizji. Rejon rozmieszczenia AOPpanc organizuje się jako rejon przeciwpancerny, udający do obrony określonej. Artyleryjskiemu odwodowi przeciwpancernemu wyznacza się zwykle 2 - 3 kierunki działania i na każdym z nich 2 - 3 rubieże przeciwpancerne, które się jednocześnie rozbudowuje w ramach struktury głównego pasa obrony. Rubieże wyznacza się zwykle między pozycją pierwszą a drugą oraz na drugiej pozycji.

Dywizyjny rejon przeciwpancerny organizuje się zasadniczo między drugą a trzecią pozycją głównego pasa obrony, w miejscu taktycznie ważnym, na kierunku zagrożonym przez czołgi.

Zadaniem rejonu przeciwpancernego polega na zniszczeniu czołgów nieprzyjaciela, które przetrwały się przez drugą pozycję obrony na kierunku jego rozmieszczenia.

Dywizja tworzy zwykle jeden rejon przeciwpancerny. W niektórych wypadkach dowódca korpusu może nakazać dywizji zorganizowanie dwóch rejonów, wówczas tylko jeden z nich zostanie obsadzony.

W skład dywizyjnego rejonu przeciwpancernego wchodzi zwykle dwa dział przeciwpancernych. Na ważnych kierunkach, przy posiadaniu przez dywizję dostatecznej ilości sprzętu, w skład dywi-

wyjnego rejonu przeciwpancernego może wchodzić więcej dział.

Dowódca artylerii dywizji jest pomocnikiem dowódcy dywizji w zakresie organizacji obrony przeciwpancernej dywizji.

W przedstawianym dowódcy dywizji referacie, dowódca AD podaje namyślenie artylerii przeciwpancerną własną i nieprzyjaciela, ~~czynn~~ teren pod względem obrony przeciwpancernej oraz przewidziane kierunki działań ciężarów nieprzyjaciela.

Na podstawie zamiaru dowódcy dywizji dowódca artylerii dywizji proponuje:

- rozmieszczenie i skład poszczególnych elementów obrony przeciwpancernej dywizji - kompanijnych przeciwpancernych punktów oporu, batalionowych węzłów przeciwpancernych, pułkowych i ewentualnie dywizyjnych rejonów przeciwpancernych;
- skład artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego dywizji, jego rozmieszczenie, kierunki działania oraz rubieża rezerwinięcia;
- ewentualną organizację artyleryjskich odwodów przeciwpancernych pułków piechoty / lub tylko pułku broniącego głównego kierunku/;
- podział artylerii przeciwpancernej oraz ciężarów i dział pancernych przeznaczonych do obrony przeciwpancernej.

Proponuje swoje, dowódca AD kończy obliczeniem namyślenia - jakie zostanie osiągnięte przy proponowanym podziale artylerii przeciwpancernej - na poszczególnych pozycjach obrony i w całej głębokości pasa obrony dywizji. Obliczenie to powinno uwzględnić namyślenie, które osiągnie się w statyce, jak również w dynamice walki, po wykonaniu manewru artyleryjskich odwodami przeciwpancernymi i odwodem pancernym dywizji.

Dowódca AD, jako pomocnik dowódcy w sprawach organizacji obrony przeciwpancernej przeprowadza kontrolę organizacji tej obrony w terenie. Kontrola ma na celu stwierdzenie, czy decyzja ~~dział~~ dowódcy odnośnie organizacji obrony przeciwpancernej została właściwie wprowadzona w życie.

W wypadku stwierdzenia odchylenia w wykonaniu rozkazów dowódcy dywizji, dowódca AD wskazuje sposób usunięcia braków i melduje o tym dowódcy dywizji.

Całość organizacji artyleryjskiej obrony przeciwpancernej, sztab artylerii dywizji ujął w formie szkicu i tabelarycznego planu obrony przeciwpancernej. Są to dokumenty pomocnicze,

wewnętrzne.

Dokumenty te, przedstawiane do sztabu dywizji po uzgodnieniu ich z zainteresowanymi dowódcami, stanowią podstawę do opracowania przez sztab dywizji - przy współpracy ze sztabem artylerii dywizji planu obrony przeciwpancernej - i zarządzania do obrony przeciwpancernej.

VII. Organizacja artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku drugiego rzutu dywizji.

Wykonanie kontrataku przez drugi rzut / oddział / dywizji jest najtrudniejszym, decydującym działaniem dywizji w walce z nieprzyjacielem, któremu udało się wkraść w głąb obrony. Dlatego też dla wykonania artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku drugiego rzutu dywizji winna być skupiona jak największa ilość artylerii.

Kontratak drugiego rzutu dywizji zabezpieczają zwykle:

- PGA pułku piechoty drugiego rzutu dywizji / o ile została sformowana/;
- cała dywizyjna grupa artylerii;
- PGA pułku piechoty, na którego odcinku przeprowadza się kontratak;
- część artylerii z odcinków sąsiednich.

Organizację artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków drugiego rzutu dywizji przeprowadza - w myśl rozkazów dowódcy dywizji - dowódca artylerii i dywizji, który dowodzi całością artylerii zabezpieczającej wykonanie kontrataku.

Dowódca AD i jego sztab na podstawie wytycznych dowódcy dywizji opracowuje dla każdego wariantu planu artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku, w którym ustala się:

- zadania artylerii;
- skład artylerii dla wsparcia kontrataku;
- rejony SO i ewentualny naważny sprzęt;
- rejony PO;
- ~~system~~ ognia;
- organizację współdziałania.

Ilość artylerii potrzebnej do wsparcia kontrataku należy obliczyć na podstawie ilości środków ogniowych, które ma wykonać artyleria.

Zadania te będą następujące:

- wykonanie nawały ogniowej dla obezwładnienia nieprzyjaciela w rejonie włamania, celem umożliwienia wyjścia kontratakujących wojsk w zamierzonym kierunku;
- odgrozdzenie ogniowe nieprzyjaciela, celem umożliwienia mu rozszerzenia włamania w głąb i na skrzydła obrony;
- odcięcie nieprzyjacielowi dopływu świeżych sił i zaopatrzenia;
- wsparcie kontrataku systemem KZO i oddzielnymi ZO;
- zwalczanie moździerzy. /Zwalczanie artylerii przeprowadzać będzie artyleria wyższego szczebla/.

Tak liczne zadania artylerii wymagają, by nasycenie działami i moździerzami na kierunku kontrataku wynosiło 100 - 110 luf / km frontu. / Podobnie jak w natarciu na obronę doraźnie zorganizowaną/.

Poniższe obliczenie wykazuje, że uzyskanie takiego nasycenia na froncie kontrataku drugiego rzutu dywizji / przeciętnie 1,5 km/ jest przy odpowiednim wzmocnieniu dywizji zupełnie możliwe.

Przyjmujemy położenie dywizji przedstawione na szkicu / załącznik Nr 3 /. W położeniu tym - dla wsparcia kontrataku drugiego rzutu dywizji z ryglu B, dowódca dywizji może słupić ogień:

- artyleria - 9 pp - jeden dywizjon	- 12 dział
- PGA - 8 - dwa dywizjony	- 24 dział
- PGA - 7 - jeden dywizjon	- 12 dział
- DGA - 3 - trzy dywizjony	- 36 dział

Razem - siedem dywizjonów - 84 dział

Prócz tego mogą być użyte: środki ogniowe pułku piechoty drugiego rzutu - 33 moździerze; kompanie moździerzy sąsiednich batalionów po 9 moździerzy - razem 18 moździerzy; 1 bateria 120 mm moździerzy jednego z pułków pierwszego rzutu dywizji.

W sumie : $84 + 33 + 18 + 6 = 141$ luf, co przy szerokości frontu natarcia 1,5 km wyniesie 94 lufy na 1 km frontu.

Żądane nasycenie 100 - 110 luf na km frontu natarcia uzyskiwać się dzięki pomocy kołpuśnej artylerii.

W artyleryjskim zabezpieczeniu kontrataku drugiego rzutu dywizji weźmie również udział PGA pułku piechoty drugiego rzutu / o ile kontrataku sformułowane / i DGA. Obie te grupy wspierać będą kontrataki całością swego ognia.

Prócz tego dla każdego wariantu walki należy przewidzieć jakie jednostki artylerii z PGA pułków pierwszego rzutu będą wspierały kontratak.

PGA pułków piechoty pierwszego rzutu nie można nigdy wyznaczyć w całości do wsparcia kontrataku, gdyż część ich musi nadal wspierać obronę swych pułków.

Prawie w każdym wypadku część artylerii przewidzianej do artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku będzie musiała dla wykonania drugiego zadania, wykonać manewr sprzętem.

Zaplanowanie manewru sprzętem jest obowiązkiem dowódcy AD, zaś oddziały artylerii, które mają ten manewr wykonać, muszą go należycie przygotować już w okresie organizacji obrony.

Zorganizowanie obserwacji zapewniającej jak najdogodniejsze warunki wsparcia kontrataku wymaga prawie zawsze rozwinięcia szeregu nowych PO. Dowódca AD musi więc wyznaczyć rejon PO dla poszczególnych grup i jednostek artylerii, a zajęcia ich musi być podobnie jak zajęcia SO- przygotowane w okresie organizacji obrony.

Podstawą do organizacji artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataku jest decyzja ^{dowódcy} dywizji i jego wytyczne współdziałania, w których ustala:

- przewidziana podstawa wyjściowa dla kontrataku;
- zadania i kierunki działania drugiego rzutu dywizji;
- ugrupowanie bojowe;
- sposób zabezpieczenia przez artylerię zajęcia podstawy wyjściowej;
- czas trwania i rejon położenia ognia w czasie nawały ogniowej przed wyruszeniem kontrataku;
- sposób wsparcia kontrataku oraz położenie poszczególnych ogni w przestrzeni i w czasie;
- sposób artyleryjskiego zabezpieczenia rubieży osiągniętych w czasie kontrataku;
- zużycie amunicji;
- sygnały dla artylerii wspierającej kontratak.

Na podstawie tych wytycznych, dowódca AD planuje ogień na każdy z możliwych wariantów działania.

VIII. Praca dowódcy AD i sztabu ^{AD}.

Całość pracy wykonywanej przez dowódcę AD i sztabu AD można podzielić na następujące fazy:

- praca w czasie pobierania decyzji przez dowódcę dywizji,
- praca w czasie wprowadzenia w życie decyzji dowódcy dywizji,
- praca w czasie walki obronnej.

1. Praca dowódcy AD i sztabu ^{AD} w czasie pobierania decyzji przez dowódcę dywizji.

Do powzięcia decyzji do obrony, dowódca dywizji potrzebuje całego szeregu wiadomości dotyczących położenia własnego i położenia nieprzyjaciela, terenu itd.; dostarczenie tych wiadomości jest obowiązkiem sztabu dywizji i dowódców broni / służb/.

- Zakres wiadomości, które może dowódca dywizji zażądać od dowódcy AD może być różny w zależności od indywidualności dowódcy dywizji oraz wiadomości, jakie dowódca otrzymać od dowódcy dywizji korpusu.

Najczęściej dowódca dywizji będzie żądał od dowódcy AD danych odnośnie do nasycenia frontu artylerią i moździerzami, stosunki sił artylerii własnej do artylerii nieprzyjaciela, zadań artylerii otrzymanych od dowódcy artylerii korpusu, zadań KGA i artylerii sąsiadów na korzyść dywizji, możliwości ogniwowych artylerii itd.

Prócz przygotowania danych, których może zażądać dowódca dywizji, do obowiązków dowódcy AD należy zaproponować ^{nie} dowódcy dywizji organizacji grup, podziału artylerii przeciwpancernej, ewentualnego wzmocnienia punktów, węzłów i rejonów przeciwpancernych czółkami i działkami pancernymi, kierunków działania artyleryjskiego odwodu przeciwpancernego i rubieży rozwinięcia rejonów SO artylerii itd.

Wszystkie te wiadomości i propozycje zebrane razem nazywamy referatem dowódcy artylerii dywizji.

Referat prawie nigdy nie jest wygłoszony w całości, nie mniej jednak jako dokument roboczy musi być w całości opracowany.

Referat winien wyczerpać wszystkie zagadnienia, które mogą interesować dowódcę dywizji piechoty i dlatego trudno jest ustalić jakiś stały wzór, bowiem treść referatu będzie zależała od szeregu zmiennych czynników.

Dla przykładu podajemy poniżej układ referatu dowódcy AD który wyczerpuje wszystkie zagadnienia dotyczące organizacji i użycia artylerii w obronie w przeciętnych warunkach.

Układ referatu / nie traktować jako szablon/

1. Ocena sił oraz nasycenia artylerią i współdzierżani z uwzględnieniem poszczególnych etapów walki obronnej.
 - a/ Artyleria nieprzyjaciela.
 - b/ Artyleria własna.
 - c/ Nasycenie i stocunek sił.
 2. Ocena terenu z punktu widzenia użycia artylerii i warunków obrony przeciwpancernej.
 - a/ Warunki ugrupowania artylerii nieprzyjaciela i własnej.
 - b/ Warunki zabezpieczenia walki w głębi własnej obrony.
 - c/ Warunki organizacji obrony przeciwpancernej i prawdopodobne kierunki działania czołgów nieprzyjaciela.
 - d/ Wnioski z ocenę terenu.
 3. Zadania artylerii otrzymane od wyższego przełożonego.
 - a/ Zadania artylerii dywizji otrzymane od dowódcy korpusu.
 - na korzyść własnej dywizji,
 - na korzyść sąsiadów,
 - b/ Zadania KGA i AGA na korzyść dywizji.
 - b/ Zadania artylerii sąsiadów na korzyść dywizji.
 - d/ Pasy działania / zasadniczy i dodatkowy/.
 4. Propozycja organizacji grup i podziału artylerii przeciwpancernej.

Możliwości ogniowe artylerii.
 5. Propozycja rozmieszczenia artylerii.
 6. Propozycje co do artyleryjskiego zabezpieczenia kontrataków drugiego rzutu / odłodu / dywizji.
 7. Propozycje co do manowru sprzętem w czasie walki.
 8. Terminy.
 - a/ Termin gotowości,
 - b/ Termin przegrupowania artylerii.
 - c/ Termin wstrzelowania.
 9. Amunicja.
- Referat dowódcy AD przygotowuje sztab AD.

Do obowiązków dowódcy AD w czasie rozpoznania dowódcy dywizji należy przedstawienie dowódcy na jego żądanie - możliwości najbardziej celowego wykorzystania ognia artylerii oraz wysłuchania zadań, które dowódca dywizji postawi artylerii. Niezależnie od zadań, które postawi dowódca dywizji, dowódca AD może proponować uzupełnienie ich ogniami, których dowódca dywizji nie żądał.

2. Praca dowódcy AD i sztabu ^{AD} po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji.

Praca dowódcy i sztabu artylerii dywizji w tym okresie polega na wprowadzaniu w życie artyleryjskiej decyzji dowódcy dywizji.

Poniżej pracę nad opracowaniem technicznego przygotowania artylerii do wykonania postawionych zadań, omówimy pracę dowódcy i sztabu artylerii dywizji związaną z taktycznym użyciem artylerii w obronie.

Dowódca artylerii dywizji ~~poprzez~~ rekonesansie dowódcy dywizji przeprowadza swój rekonesans, w którym oprócz oficera sztabu weźmie udział dowca grup. Po szczegółowym rozpoznaniu terenu, dowca artylerii dywizji ustala stanowiska ogniowe i położenie punktów obserwacyjnych, oraz stawia zadania dowcom grup w ramach zadań otrzymanych od dowcy dywizji i dowcy artylerii korpusu z własnej inicjatywy.

Sztab artylerii po zapoznaniu się z decyzją dowódcy dywizji, rozkazem dowódcy korpusu / dowódcy artylerii korpusu / i decyzją dowódcy artylerii dywizji przystępuje do planowania artyleryjskiego zabezpieczenia obrony.

Główną pracą sztabu AD jest opracowanie planu artyleryjskiego zabezpieczenia obrony.

Podstawowymi dokumentami planu artyleryjskiego zabezpieczenia obrony są rozkazy bojowe artylerii wraz z załącznikami oraz mapa względnie szkic kierowania ogniem.

Najważniejszymi załącznikami do rozkazu bojowego artylerii są:

- plan artyleryjskiego ~~zabezpieczenia~~ obrony,
- szkic ognia z legendą,
- plan artyleryjski ochrony styków,

- tabelaryczny plan obrony przeciwpancernej oraz
- szkic artyleryjskiej obrony przeciwpancernej.

Sztab artylerii dywizji opiera opracowanie swego planu ognia obrony na:

- rozkazach dowódcy dywizji
- rozkazach dowódcy artylerii korpusu,
- żądaniach dowódców pułków piechoty,
- wytycznych dowódcy AD.

Plan ognia obrony powinien obejmować wszystkie ognie w całym pasie obrony dywizji odpowiednio do każdego przewidywanego wariantu walki. W rzeczywistości będą wykonane te ognie, których konieczność wykonania wynika z przebiegu walki. Z tych względów planując ognie artylerzystów nie są związani z wydajnością ogniw, sprzętu i mogą planować znacząco więcej ognia, niż w rzeczywistości mogłaby równocześnie wykonać.

Pierwszym w kolejności opracowania zostanie sporządzony szkic ognia. Szkic ognia sporządza się w formie oleaty / najlepiej w skali 1 : 25.000/. Następnie po opracowaniu podziału ognia między poszczególne grupy, opracuje się plan artyleryjskiego wsparcia obrony.

Plan artyleryjskiego zabezpieczenia styków obejmuje całość ognia artylerii z rozbiorem na poszczególne okresy i stapy walki i na poszczególne grupy. Jest on podstawowym dokumentem przy opracowywaniu rubryki "Artyleria" planu współdziałania.

Wzór planu artyleryjskiego zabezpieczenia styków podaje zał.

Nr 4. Legenda do szkicu ognia uwidacznia, które ognie są przygotowane przez poszczególne grupy.

Plan artyleryjskiego zabezpieczenia styków jest to dokument ujawniający udział artylerii w osłonięciu styków.

Wzór planu artyleryjskiego zabezpieczenia styków podaje zał. Nr 5. Daleszą pracą sztabu artylerii dywizji jest opracowanie tabelarycznego planu i szkicu obrony przeciwpancernej.

Tabelaryczny plan obrony przeciwpancernej winien szczegółowo podać; jakie nasycenie ognia zostanie osiągnięte na poszczególnych kierunkach i pozycjach tak w statyce jak i w dynamice walki; dowódców piechoty i dowódców artylerii w poszczególnych elementach obrony przeciwpancernej oraz oddziały wchodzące w ich skład.

Szkic artyleryjskiej obrony przeciwpancernej powinien być sporządzony na elemencie w podziale 25.000; na szkicu należy uwidocznić:

- linie rozgraniczenia;
- przedni skraj obrony;
- pozycje obronne;
- poszczególne kompanijne punkty przeciwpancerne batalionowe węzły przeciwpancerne oraz pułkowe i dywizyjne rejonny przeciwpancerne,
- artyleryjski oddział przeciwpancerny dywizji; rejon rozmieszczenia, rubież rozwinięcia i drogi domarszu,
- rejon rozmieszczenia rubież rozwinięcia dywizyjnego oddziału pancernego,
- rubież rozwinięcia artyleryjskiego oddziału przeciwpancernego korpusu w pasie obrony dywizji.
- Se artylerii strzelającej ogniem pośrednim,
- ewentualny przewidywany manewr dywizji z poszczególnych grup na odkryte stanowiska ogniowe dla walki z czołgami,
- RZ,
- SOZ mające za zadanie oddzielenie piechoty od czołgów,
- ZO na podstawie wyjściowe czołgów nieprzyjaciela /ognie masowe/

artyleryjskiej
Wzór szkicu obrony przeciwpancernej podaje załącznik 6.

Po opracowaniu powyższych dokumentów sztab AD przystępuje do opracowania mapy, włącznie szkicu kierowania ogniem.

Mapa / szkic / kierowania ogniem, służy jak wskazuje nazwa, dla kierowania ogniem artylerii w czasie walki.

Na mapie tej należy zaznaczyć:

- rejon SO,
- linie rozgraniczenia,
- pasy działania artylerii / zasadnicze i dodatkowe/.
- podstawy wyjściowe i kierunki kontrataków drugiego rzutu / oddział / dywizji,
- wszystkie przewidziane ognie artylerii oznaczone oddzielnymi kolorami dla poszczególnych grup;
- elementy obrony przeciwpancernej,
- kierunki działania i rubież rozwinięcia artyleryjskich oddziałów przeciwpancernych.

Oprócz nrysowania tych wszystkich danych na mapę praktyczną
kruje się sporządzenie szkicu kierowania ogniem na obłacie.

Wzór szkicu kierowania ogniem podaje załącznik Nr 7.

Prócz tych najważniejszych dokumentów, sztab AD opracowuje
jeszcze szereg innych dokumentów jak np. plan ostrzeliwania,
plan rozpoznania, plan kontroli gotowości ognionej itd.

Plan artyleryjskiego zabezpieczenia styków zatwierdza
dowódca dywizji.

3. Współpraca sztabu artylerii dywizji ze sztabem dywizji.

Współpraca sztabu artylerii dywizji ze sztabem dywizji ma
na celu skoordynowanie pracy obu tych sztabów dla należytej orga-
nizacji obrony i dla zgodnego w swych wysiłkach stożenia walki,
obronnej.

Należyta współpraca sztabów osiąga się przez stały kontrakt
oficerów sztabu AD z odpowiednimi wydziałami sztabu dywizji oraz
jaknajczęstszą wzajemną wymianę wiadomości.

Artyleria dysponująca dużą ilością punktów obserwacyjnych,
personelom specjalnie szkolenym i odpowiednimi przyrządami ob-
serwacyjnymi może często zdobywać ważne wiadomości co do szcze-
gółów ugrupowania nieprzyjaciela i co do przebiegu walki.
Te wszystkie wiadomości muszą być ^{jak} najszybciej przekazane sztabowi
dywizji.

W okresie organizacji obrony współpraca obu sztabów będzie
polegała na wspólnym opracowaniu zagadnień związanych z artylery-
jskim zabezpieczeniem walki.

W szczególności koniecznym jest uzyskanie od sztabu dy-
wizji szeregu danych, które są podstawą rozpoczęcia pracy sztabu
artylerii dywizji a mianowicie:

- zadania dywizji,
- terminów gotowości dywizji do obrony,
- terminu przeprowadzenia przez dowódcę dywizji rekone-
sansu,
- zamiarzonego ugrupowania wojsk,
- zamiarzonego podziału środków wzmożenie,
- zamiarzonego ugrupowania i zadań drugiego rzutu dywizji,
- zamiarzonych kierunków i podstać wyjściowych dla kontra-
ataków drugiego rzutu dywizji,
- terminów dostarczenia przez sztab AD poszczególnych
danych dokumentów itd. do sztabu dywizji.

W wypadku zmian w położeniu dywizji lub zmian w szczegółach dyscyzji dowódcy dywizji lub dowódcy AD, oba sztaby winny niezwłocznie informować się wzajemnie o następujących zmianach i wspólnie opracować wynikające z tych zmian poprawki w odpowiednich planach.

Sztab dywizji może żądać od sztabu AD szerokiego wiadomości i obliczeń potrzebnych mu do opracowania dokumentów.

Mogą to być dane dotyczące:

- ilości artylerii nieprzyjaciela i własnej,
- nasycenie artylerią i moździerzami poszczególnych kierunków,
- ugrupowanie nieprzyjaciela,
- dane o aktualnym ugrupowaniu artylerii i propozycje odnośnie przegrupowań,
- dane o przewidzianym manewrze sprzętem dla wsparcia kontrataków i wsparcia walki na trzeciej pomocy,
- dane dotyczące rozpatrzenia w amunicję.

Bardzo poważną częścią wzajemnej współpracy jest wspólne opracowanie rozkazów i dokumentów. Dotyczy to w szczególności:

- współpracy przy opracowaniu rozkazu bojowego dowódcy dywizji, która wyraża się w uzgodnieniu punktów rozkazu bojowego " Artyleria " Artyleryjski oddział przeciwpancernej dywizji " i " Dywizyjny rejon przeciwpancernej "
- uzgodnieniu położenia ogni artylerii,
- uzgodnieniu poszczególnych wariantów kontrataków drugiego rzutu dywizji, ilości artylerii wspierającej kontratak, położenia ogni artylerii oraz wykonania przez artylerię manewru sprzętem,
- uzgodnieniu planu rozpoznania,
- współpracy przy opracowaniu planu ~~rozpoznania~~ rozpoznania,
- współpracy przy opracowaniu tabelarycznego planu obrony przeciwpancernej i szkicu obrony przeciwpancernej,
- wspólnego opracowania planu przegrupowania,
- wspólnego opracowania planu współdziałania.

VIII. Kierowanie ogniem artylerii w czasie walki obronnej.

Dowódca artylerii dywizji znajduje się w czasie walki na punkcie obserwacyjnym razem z dowódcą dywizji.

Kieruje on bezpośrednio ogniem artylerii ściśle według planu współdziałania i rozkazów, które będąc otrzymany od dowódcy w czasie przebiegu walki.

Artyleria w walce obronnej wykonuje swe zadania ogniewo w zależności od rzeczywistych potrzeb pola walki.

Wykonania ogni w czasie walki jest ułatwione przez uprzednie ich zaplanowanie, gdyż dla ogni planowanych przygotowuje się wcześniej dane dla ich wykonania.

Jednak nawet przy najbardziej drobiazgowym i przewidującym planowaniu ogni rzeczywistość pola walki może zmusić artylerię do położenia ogni na rejonny lub cele, na które ogień nie został zaplanowany.

Ogień ten nazywany pozaplanowany.

Wykonanie ogni pozaplanowanych wymaga dłuższego czasu, ponieważ artyleria przed wykonaniem danego ognia będzie musiała najprzód obliczyć dane ogniewe.

W zależności od sposobów obliczenia danych oraz ilości artylerii biorącej udział w wykonaniu ognia czas potrzebny do otwarcia ognia pozaplanowego wynosi do 10 a nawet 20 minut.

Ogień planowy i pozaplanowy mogą być otwarte:

- na rozkaz dowódcy dywizji lub dowódców pułków piechoty,
- na żądania dowódców batalionów a nawet kompanii / kto na prawo żądania ogni i jakich, ustala dowódca dywizji a sztab uwzględni to w opracowaniu tabeli sygnałów współdziałania/.
- z inicjatywy dowódcy AD, dowódców PGA i DGA, dowódców dywizjonów lub baterii na podstawie ich obserwacji i oceny położenia,
- na rozkaz dowódcy przełożonego / dowódcy korpusu uwzględni to dowódca artylerii korpusu/.

W czasie walki obowiązkiem sztabu AD jest:

- zbieranie i przekazywanie do sztabu dywizji, do podległych grup uwzględni oddziałów otrzymanych rozkazów i wiadomości,
- przekazywanie grupom zadań ogniowych na podstawie rozkazów otrzymanych od dowódcy AD,

- przewidywanie i wydanie rozkazów dla przeprowadzenia manewru sprzętem strzelającym ogniem pośrednim i manewru ogniem przeciwpancernym dywizji,
- prowadzenie aktualnego ugrupowania artylerii przeznaczonej do ognia pośredniego i przeciwpancernego,
- prowadzenie ewidencji zużytej amunicji i ewentualne wydanie rozkazów o dostawie uzupełnienia amunicji,
- prowadzenie aktualnej mapy położenia nieprzyjaciela i położenia własnego,
- zbieranie i rozpowszechnianie wiadomości o nieprzyjacielu,
- stała współpraca ze sztabem dywizji we wszystkich zagadnieniach dotyczących się z użyciem i działaniem artylerii.

Warunkiem koniecznym do prawidłowego kierowania ogniem artylerii dywizji jest dokładna znajomość planu współdziałania przez dowódcę AD, jego sztabu oraz przez dowódców wszystkich grup, oddziałów i pododdziałków artylerii i ich sztabu.

W razie czasowej utraty łączności z piechotą, artyleria znając plan współdziałania i zamiary dowódcy dywizji oraz zadania poszczególnych pułków piechoty, może działać skutecznie i zgodnie z planem współdziałania dywizji, na podstawie własnej obserwacji i oceny położenia.

- Zakończnik: Nr 1 - Nr 1 - Manewr ogniem i sprzętem artylerii.
Nr 2 - Schemat możliwości artylerii manewru ogniem.
Nr 3 - Schemat możliwego ugrupowania dywizji w momencie wykonania kontrataku.
Nr 4 - Wzór planu art. zabezpieczenia obrony dywizji.
Nr 5 - Wzór planu artyleryjskiego zabezpieczenia ataków.
Nr 6 - Szkic artyleryjskiej obrony przeciwpancerniej.
Nr 7 - Szkic kierowania ogniem.

Źródła:

- T.RWBP część II
- Instrukcja Strzelania Artylerii 1947 r.
- Operacja Obronna Armii Wyd.MON.
- Obrona Dywizji Piechoty .Wyd.MON.

Odbito 200 egz.

na 40 ~~mapach~~ ~~egz.~~ ~~egz.~~ 20 ~~egz.~~

- Egz. Nr. 1 - 2 Sztab Gen. Zarząd I i XI
- Egz. Nr. 3-4 AWP
- Egz. Nr. 5 - WAT
- Egz. Nr. 6-10 - Archiwum
- Egz. Nr. 11-200 - Biblioteka Tajna
- Wyk. mjr. STACHOWSKI
- Druk.: KAZUBSKA Nr. ks. 16/7yszk.
- Dnia 17.10. 1952 r.

P L A N

UŻYCIA ARTYLERII W OBRONIE DYWIZJI PIECHOTY

Mapa: 25:000

Etapy walki	Pułkowe grupy artylerii		Dywizyjna grupa artylerii D-ca:	Artyleria sasiadów		Korpusna grupa art. może działać ogniem 4 dyonów w pasie obrony 10 DP.		Artylerijska odwód pancerny	Urągi								
	Dzielenia piechoty	Odcinek obrony 27 pp D-ca: Dca 10 pal Skład: 10 pal/ bez 3/10 pal/, 2/17 pah.	Odcinek obrony 28 pp D-ca: D-ca 17 pah Skład: 17 pah / bez 2/17 pah/	D-ca 18 pah Skład: 18 pah	Sasiad prawy 9 DP może działać ogniem 1 dyonu na linii	Sasiad lewy 9 DP może działać ogniem 2 dyonów do linii											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10								
1 Etap	Walczy w miejscu	Zapobieganie według specjalnego planu															
		Zatrzymać nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony															
2 Etap	Odpiera ataki nieprzyjaciela	1. Wzbraniać ruch na drogach.		Przygotować ogień Nr Nr: 170, 173, 174, 175, 176, 179, 185.		Przygotować ogień Nr Nr: 180, 181, 182, 186, 189, 191.		Przygotować ogień Nr Nr: 20-109, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.		2. Wzbraniać podejścia i grupowania nieprzyjaciela		Przygotować ogień Nr Nr: 20-319, 333, 342.		Przygotować ogień Nr Nr: 20-400, 417, 418, 429, 438.		Przygotować ogień Nr Nr: 20-519, 520, 521, 522, 540, 541, 542, DNO-550, 551.	
		1. Odeprzeć ataki czołgów i piechoty		Przygotować ogień Nr Nr: ROZ-TUR / 750m/ -ZBIK / 500m/ SOZ-A / 600m/ B / 1900m/ S / 800m/ E / 600 m/		Przygotować ogień Nr Nr: ROZ-TUR / 750m/ -ZBIK / 500m/ SOZ-B / 600m/ E / 600m/ F / 1200m/ G / 600m/		Przygotować ogień: ROZ-TUR / 750/ -ZBIK / 750m/ SOZ-B / 600m/ C / 1200m/ D / 600m/ E / 1200m/		Przygotowuje ogień: SOZ-A / 600m/ Przygotowuje ogień: SOZ-C / 600m/							

Rozmieszczony w rejonie pinc. DEBY

	2. Wzbronić gromadzenia się, posu	Przygotować ogień: Z0-203, 204, 205, 215, 216, 217, 480, SOZ-O /600m/	Przygotować ogień: Z0-200, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 215, 216, 217, SOZ-N /1200m/
5 t a p	1. Zatrzymać nieprzyjaciela przed	Przygotować ogień: Z0-203, 204, 205, 215, 216, 217, 226, 480, 486, SOZ-O /600m/ R /600m/ W /1200m/ Z /600m/	Przygotować ogień: Z0-200, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 215, 216, 217, 218, 219, SOZ-N /1200m/ P /600m/ R /600m/ S /1200m/ U /1200m/ W /1200m/
	2. Wesprzeć kontratak drugiego rzutu	Przygotować ogień: Nr Nr: Z0-203, 204, 205, 212, 213, 214, 215, 222, 223, 224.	Przygotować ogień: Nr Nr: Z0-200, 201, 202, 204, 205, 209, 210, 211, 214, 215, 220, 221, 222.
		Przygotować ogień: Nr Nr: Z0-203, 204, 205, 212, 213, 214, 222, 223, 224.	Przygotować ogień: Nr Nr: Z0-200, 201, 202, 204, 205, 209, 210, 211, 214, 220, 221, 222.

	wania i rozprzestrzeniania ppla.		
	rygłem A i B oraz drogą pozycją	Przygotować ogień: SOZ-T /600m/	Przygotować ogień: SOZ-G /500m/
	dywizji.		
			Zwalczanie artylerii nieprzyjacielskiej
		J.W.	

W gotowości do użycia na przewidzianych rubieżach rzutu nielicia

W gotowości do zajęcia wosków de rubieży nielicia Nr lub Nr

SZEF SZTABU ARTYLERII
10 DP

POMOCNIK SZEFIA SZTABU
dla spraw operacyjnych

DCA ARTYLERII 10 DP

" ZAWIERZĄCZA " D-CA 10 DWIUGŁ. PILENOTY

złąc: lk 5

P L A N

ARTYLERYJSKIEGO ZABEZPIECZENIA STRZELÓW 10 DP

Dcy artylerii odpowiedzialni za zabezpieczenie styku	Manewr ogniem	Ilość luf		Ognie przygotowane	Komp. ppanc. punkty		Ilość luf		Obrona przeciwpancerna styku
		76 mm	120 mm		45 mm	76 mm	76 mm	76 mm	
1/10pal	120 mm	12	120	109	12	76 mm	76 mm	76 mm	76 mm
1/17pah	120 mm	12	120	103	12	76 mm	76 mm	76 mm	76 mm
29 pal moźdz. 82 mm	120 mm	12	120	138	12	76 mm	76 mm	76 mm	76 mm
1/27pp moźdz. 129 mm	120 mm	12	120	143	12	76 mm	76 mm	76 mm	76 mm
Razem	120 mm	36	360	342	36	288	288	288	288
3/17pah	120 mm	12	120	228	12	180	180	180	180
1/27pal	120 mm	12	120	418	12	324	324	324	324
1/25pah moźdz. 75 mm	120 mm	12	120	428	12	342	342	342	342
Razem	120 mm	36	360	442	36	342	342	342	342

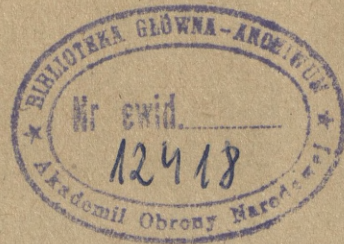
9DP D-CA 10 DWIUGŁ. PILENOTY

27DP D-CA 10 DWIUGŁ. PILENOTY

10 DP D-CA ARTYLERYJI 10 DP

POMOCNIK SZYFRA SZYFABU dla spraw operacyjnych

5 vol.

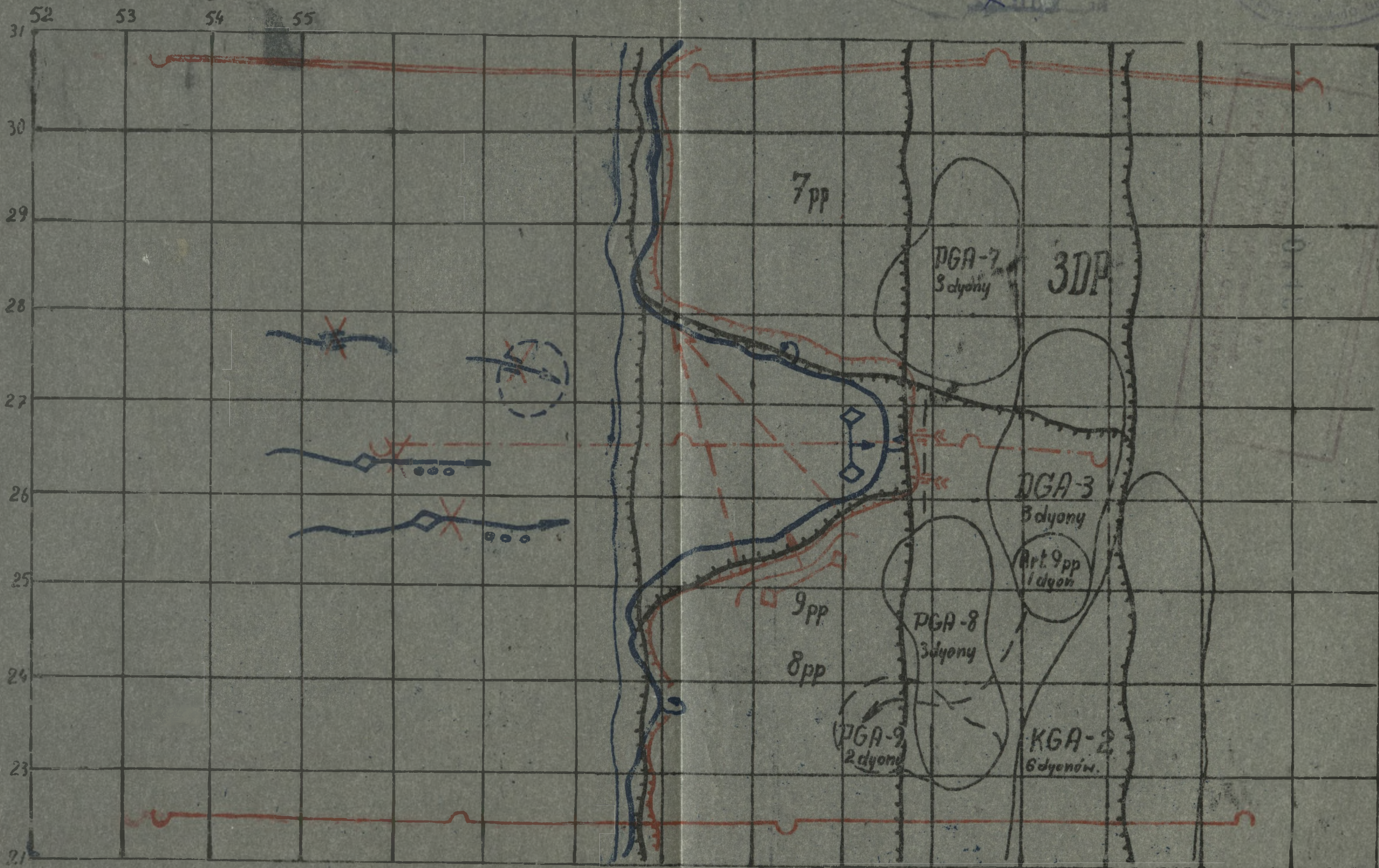
Schemat możliwego ugrupowania dywizji w momencie

W wykorzystania kontrataku

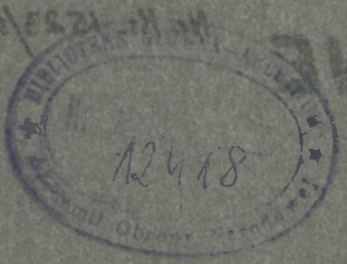
TAJNE

EGZ. Nr.

Nr. Ks. 1523/Wy 22

Odbito 200 egzemp. Egz. 1-2 Sztab Gen. Zarz III i II Egz. 3-4 A.W.F.
Egz. 5 - W.A.T. Egz. 6-7 Archiwum
Egz. 8-200 Biblioteka Tajna
Wyd. mjr Stachowski rps. Rzeszów. Dnia 28.9.32

Dziś
Nr. 1160

Schemat możliwego ugrupowania dywizji w momencie wykorzystania kontroli

Opis 200
 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20.
 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30.
 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.

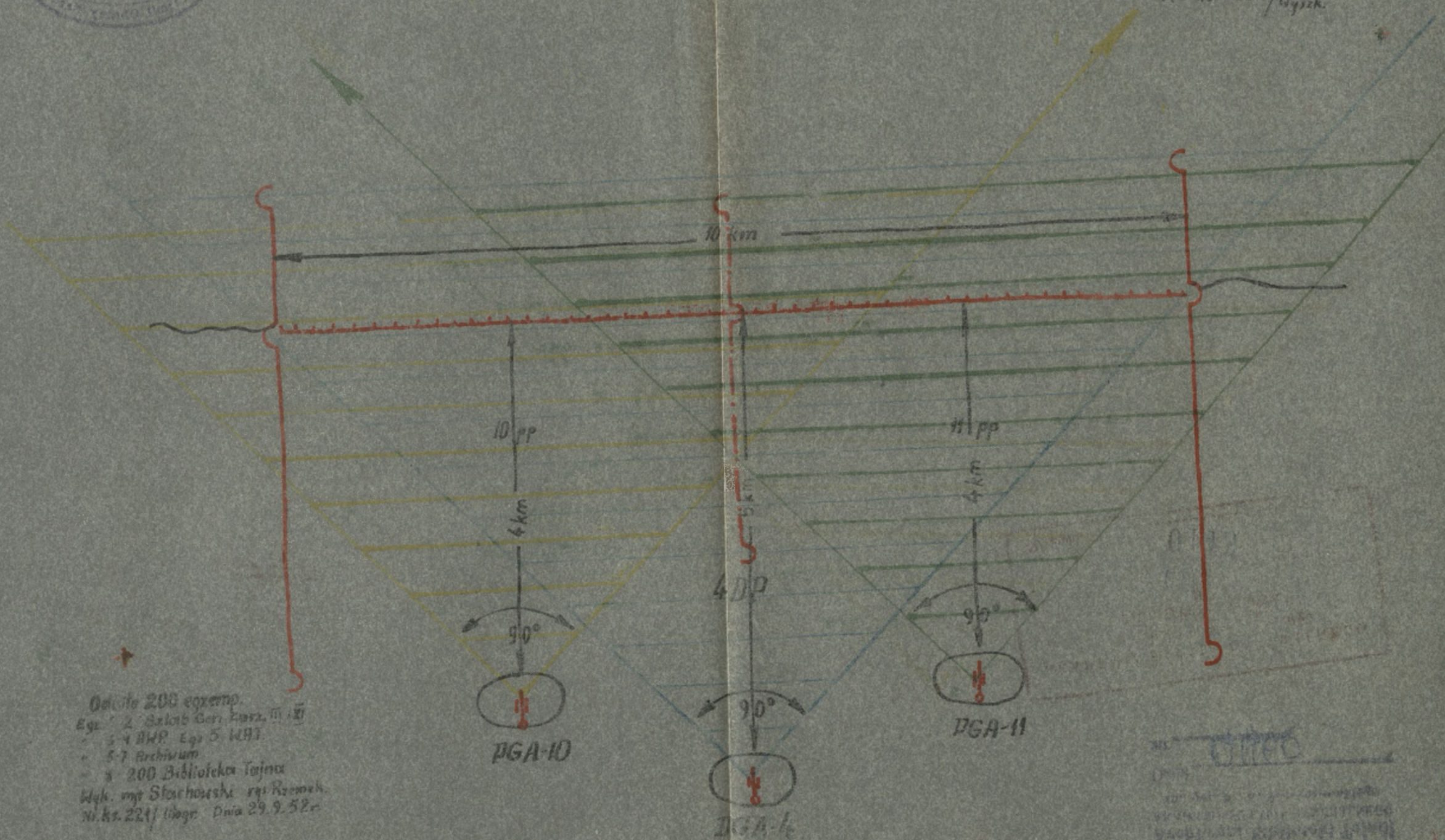

Schemat możliwości manewru ogniem artylerii

~~TAJNE~~

Egz. Nr.

Nr ks. 1528/wydz.

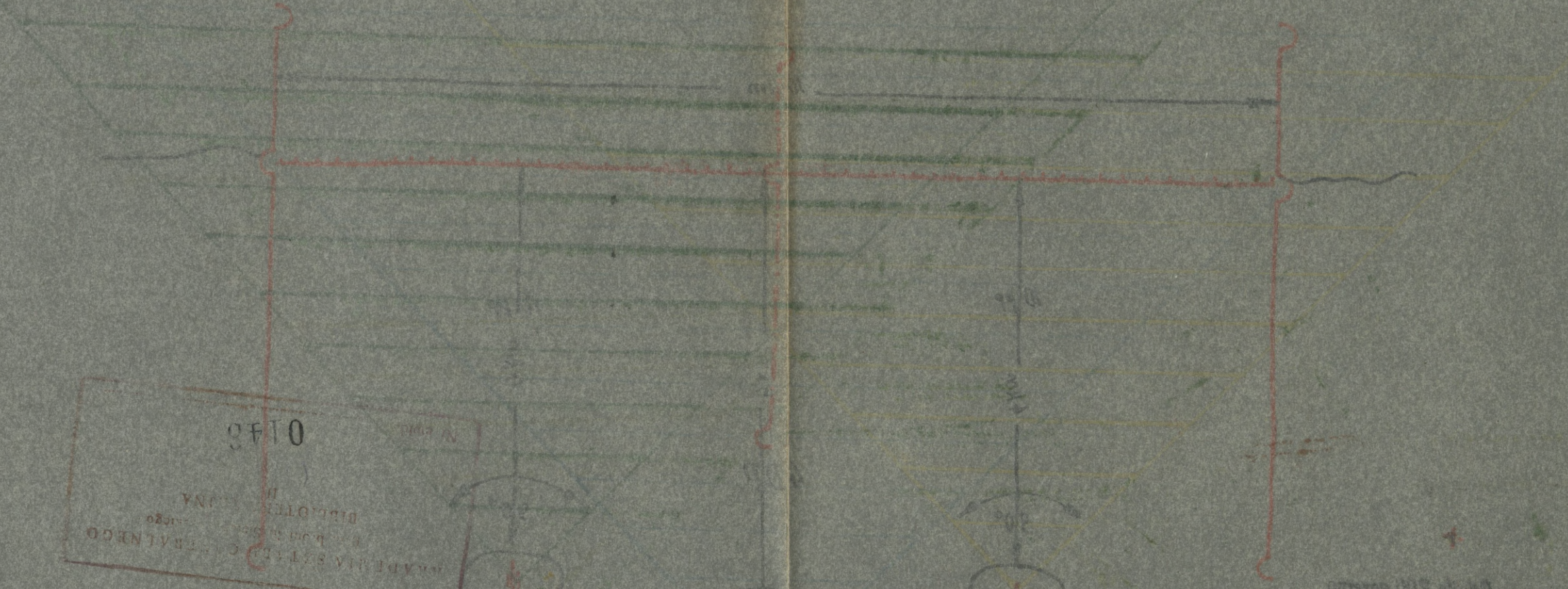
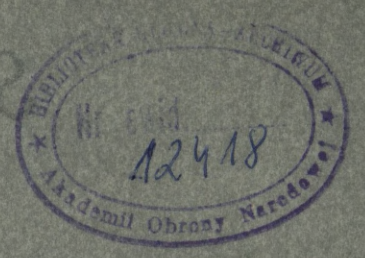

Odc. do 200 egzemp.
 Egz. 2 Sakob Ger. Zwaz. III. II
 3-4 BWP. Egz. 5. WHT
 5-7 Archiwum
 8 200 Biblioteka Tajna
 Wsk. mjr Starchowski rps. Rzecz.
 Nr. ks. 221/wydz. Dnia 29.9.52r.

Nr. 0100
 Dnia ...
 Wsk. mjr Starchowski rps. Rzecz.
 Nr. ks. 221/wydz. Dnia 29.9.52r.

TABLE
CHART
...

Schematic diagram of the...

0142
BIBLIOTEKA
KADRETA SZYBKOŚCI
WARSZAWA

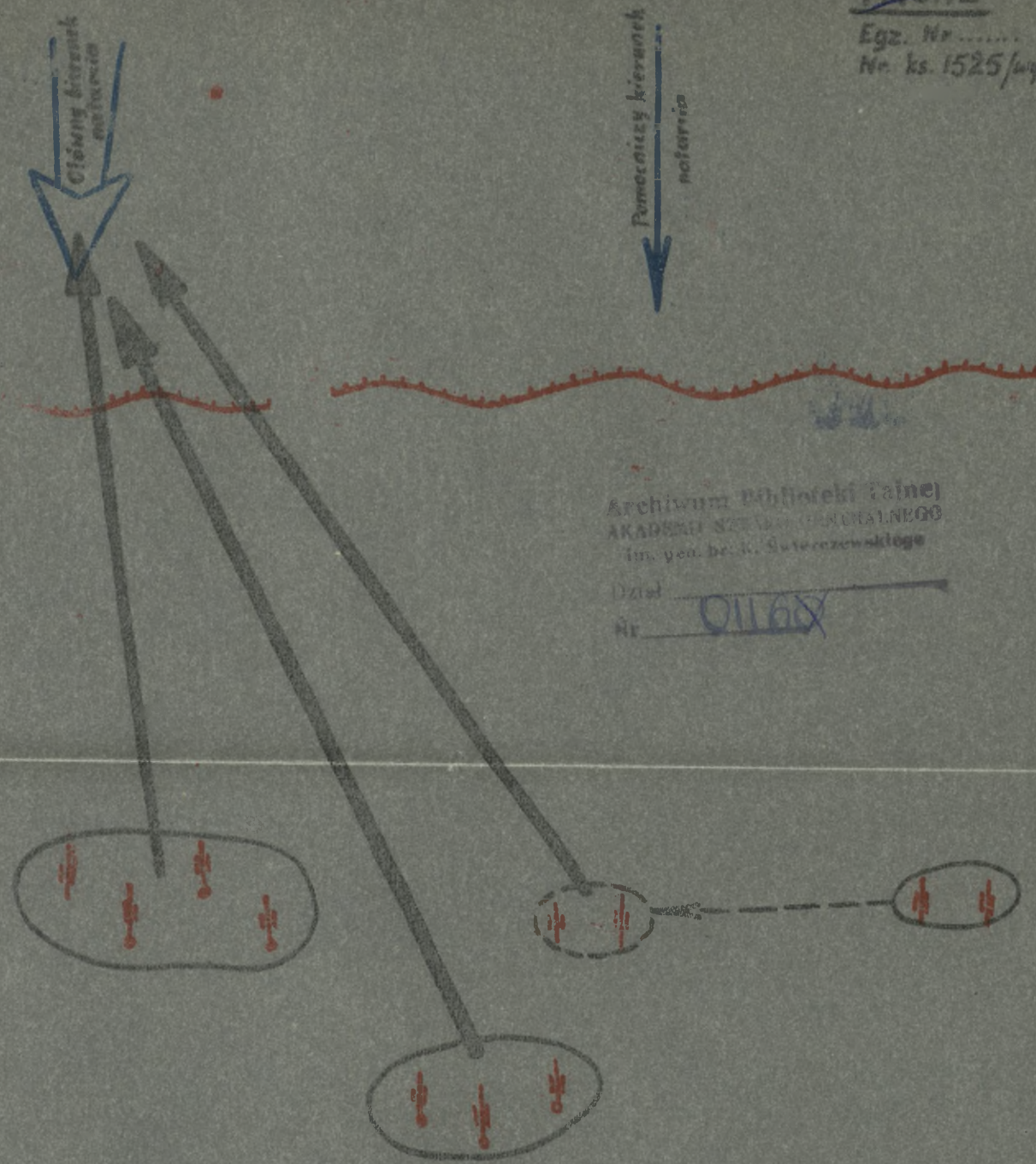
Archiwum Biblioteki Tajnej
Instytut Sztuki i Nauki
01160

0142
BIBLIOTEKA
KADRETA SZYBKOŚCI
WARSZAWA

Manewr ogniem i sprzętem artylerii

~~TAJNE~~

Egz. Nr
Nr. ks. 1525/wysz.

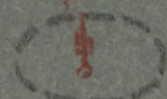

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZKŁY WARSZAWSKIEJ
im. gen. br. k. Szturmowskiego

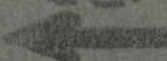
Dział _____
Nr 0116X

Rzeczy 30 przygotowane

Rzeczy 30 po wykonaniu manewru sprzętem

Manewr ognia

Oddziało 200 egz.

Egz. 1-2 Szt. Gen. Zarr. 10 i 21

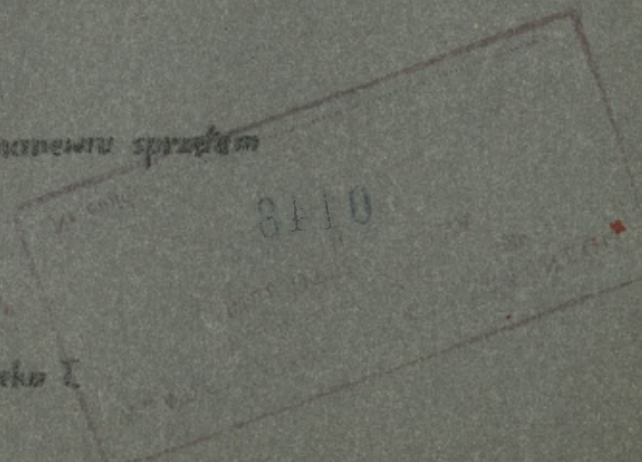
* 3-4 MWP egz 5. WRT.

* 6-7 Archiwum Egz. 3-200 Biblioteka I

Naj. m. Stuchowski egz. Rzecz.

nr. 200/12

Dnia 28. 9. 52r.

Museum opium i spræstom arylertii

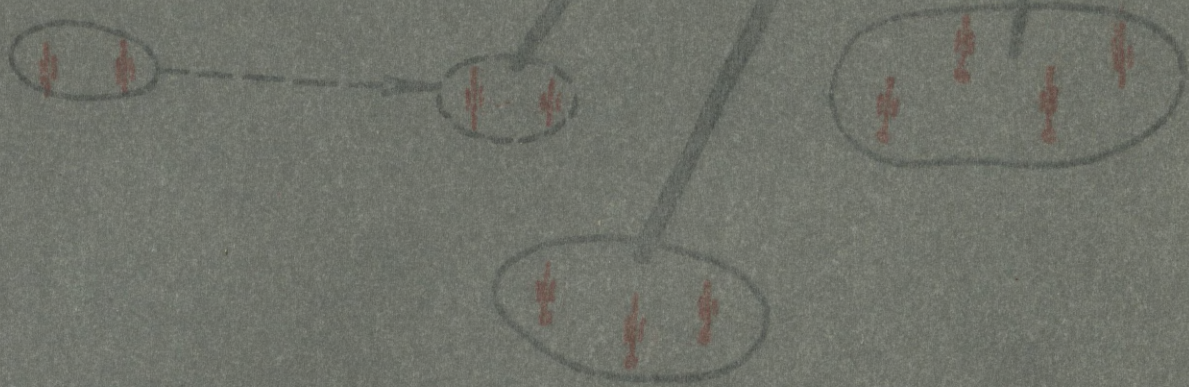
TABLE
No. 1234

Direction of movement

Direction of movement

Arkansas State Police
in your best interest

Group 10 position

Group 20 in position

Group 30

Group 40

0148
MUSEUM OF THE
ARKANSAS STATE POLICE

Group 50
Group 60
Group 70
Group 80
Group 90
Group 100

Szkic obrony ppanc 2DP strugami artylerii

TJANE
EGZ. Nr.
Nr. Ks. 1526/wgskh.

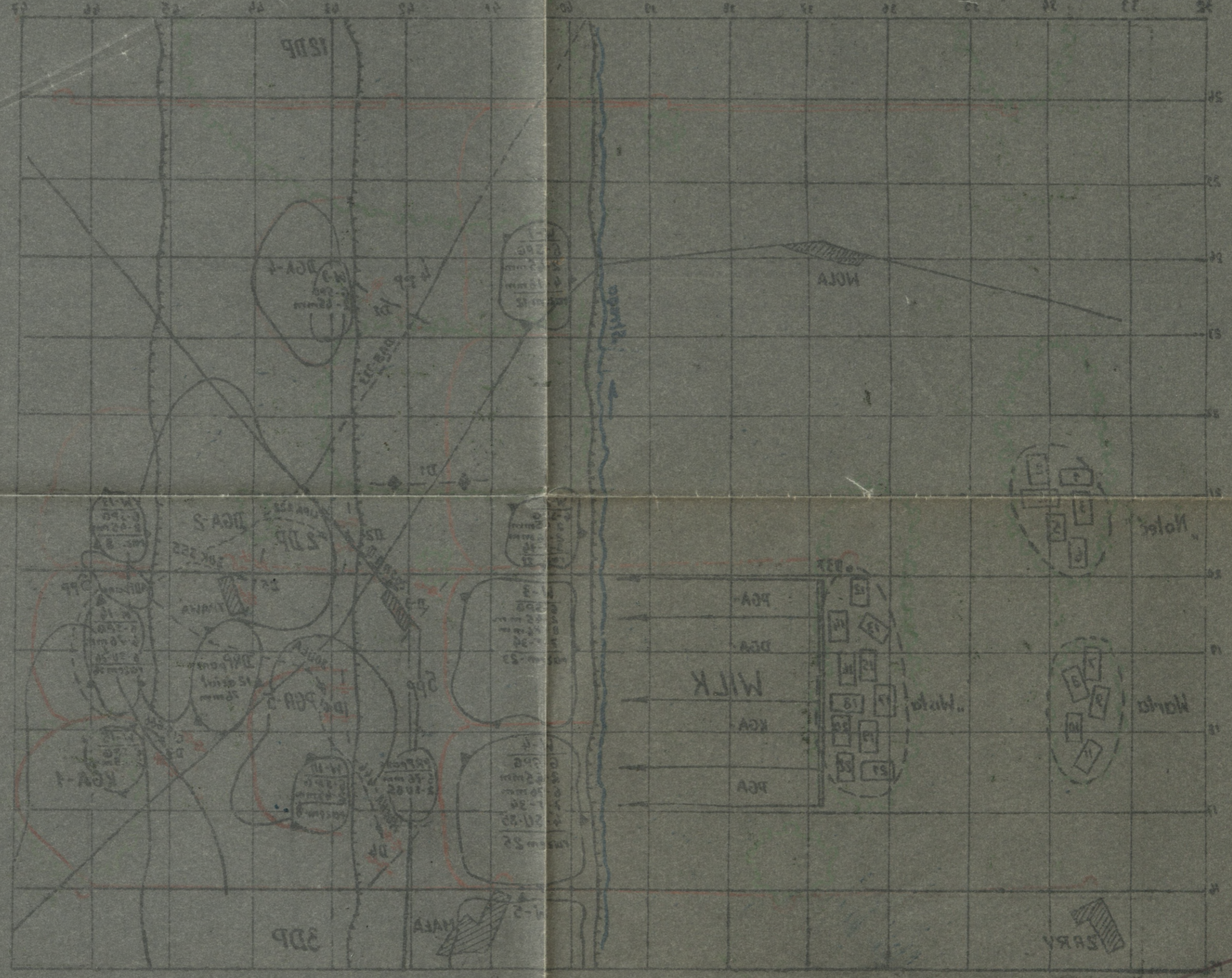
Oddito 200 egz. Egz. 1-2. Sztab Gen. Zare. m. L. 21
 Egz. 3-4. RWP. Egz. 5. WOT
 Egz. 6-7. Archiwum
 Egz. 8-200. Biblioteka Tajna
 Wyk. Stachowski mjr. egz. Przemek
 Nr. ks. /ul. Dnia 4. 10. 52

8110

BIBLIOTEKA M. J. PIŁSUDSKIEGO
 12418
 Archiwum Biblioteki (ojce)
 4 KRAJOWY INSTYTUT NAUCZNY
 Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych

Zakreślenie granic SGP z wydzieleniem artylerii

W. Nr. 1254/1924
 1924

W. Nr. 1254/1924
 1924
 Zakreślenie granic SGP z wydzieleniem artylerii
 1:10000

0148